

Archeologisch vooronderzoek Aalter – Lostraat

Marjolein Van Celst, Natasja Reyms en Jordi Bruggeman

Bornem
2012

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba 075

Aard onderzoek: Prospectie
Vergunningsnummer: 2012/038
Naam aanvrager: Marjolein Van Celst
Naam site: Aalter - Lostraat

Opdrachtgever: V.Z.W. Woon Zorgcentrum Veilige Have, Lostraat 28, B-9880 AALTER
Opdrachtnemer: All-Archeo bvba, Barelveldweg 4, B-2880 BORNEM
Terreinwerk: Marjolein Van Celst, Natasja Reyns, Jordi Bruggeman en Bénédicte Cleda
Administratief toezicht:: Stani Van de Catsye, Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, Gebroeders Van Eyckstraat
4-6, B-9000 GENT
Trajectbegeleiding: David Vanhee, Kale-Leie Archeologische Dienst (KLAD), Koetshuis Kasteel van Poeke,
Kasteelstraat 26, B-9880 AALTER

Rapportage: All-Archeo bvba
Determinaties: dra. Natasja Reyns en ma. Marjolein Van Celst

All-Archeo bvba
Barelveldweg 4
B-2880 Bornem

info@all-archeo .be
0478 36 57 07
0498 15 84 40

D/2012/12.807/12

© All-Archeo bvba, 2012

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek. De aanbevelingen dienen louter ter advisering van het bevoegde gezag, zijnde de Kale-Leie Archeologische Dienst (KLAD) en Onroerend Erfgoed.

Inhoudsopgave

1 INLEIDING.....	5
2 PROJECTGEGEVENS EN AFBAKENING ONDERZOEK.....	7
2.1 Afbakening studiegebied.....	7
2.2 Aard bedreiging.....	8
2.3 Onderzoeksopdracht	9
3 BESCHRIJVING REFERENTIESITUATIE.....	11
3.1 Landschappelijke context.....	11
3.1.1 Topografie.....	11
3.1.2 Hydrografie.....	11
3.1.3 Bodem.....	12
3.2 Beschrijving gekende waarden.....	13
3.2.1 Historische gegevens.....	13
3.2.2 Archeologische voorkennis.....	14
3.2.3 Inschatting intactheid archeologisch erfgoed en archeologische potentie.....	16
4 RESULTATEN TERREINONDERZOEK.....	17
4.1 Toegepaste methoden & technieken.....	17
4.2 Bodem.....	17
4.3 Archeologische vondsten.....	18
4.3.1 Metaaltijden.....	19
4.3.2 Romeinse periode.....	19
4.3.3 Middeleeuwen.....	19
4.3.4 Nieuwe en nieuwste tijd.....	19
4.3.5 Onbepaalde periode.....	20
4.4 Archeologische sporen.....	20
4.4.1 Structuren.....	29
4.5 Afbakende sites.....	32
4.6 Besluit.....	33
5 WAARDERING.....	35
6 ANALYSE VAN DE GEPLANDE SITUATIE: EFFECTEN.....	37
7 AANBEVELINGEN.....	39
7.1 Adviezen.....	39
8 BIBLIOGRAFIE.....	41
8.1 Publicaties.....	41
8.2 Websites.....	41
9 BIJLAGEN.....	43
9.1 Lijst van afkortingen.....	43
9.2 Glossarium.....	43
9.3 Archeologische periodes.....	43
9.4 Plannen en tekeningen.....	43
9.5 CD-rom.....	43

1 Inleiding

Naar aanleiding van fase 1 van de geplande uitbreiding van de gebouwen van V.Z.W. Woon Zorgcentrum Veilige Have in de Lostraat te Aalter, werd door Onroerend Erfgoed een archeologische prospectie met ingreep in de bodem aanbevolen.

Deze opdracht werd op 28 december 2011 aan All-Archeo bvba toegewezen. Het terreinwerk werd uitgevoerd van 13 februari tot en met 14 februari 2012, onder leiding van Marjolein Van Celst en met medewerking van Jordi Bruggeman, Bénédicte Cleda en Natasja Reyns. De bedoeling van het onderzoek was om binnen het plangebied archeologisch erfgoed te karteren en het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed te lokaliseren, te interpreteren en te waarderen. Op die manier kan advies uitgebracht worden over eventuele vervolgstappen met betrekking tot het archeologisch vrijgeven van het plangebied en het definiëren van eventuele sites die verder onderzocht dienen te worden.

De eindbeslissing over het vrijgeven van de gronden en/of archeologisch vervolgonderzoek ligt bij Onroerend Erfgoed, in samenspraak met de Kale-Leie Archeologische Dienst (KLAD).

2 Projectgegevens en afbakening onderzoek

2.1 Afbakening studiegebied

Het projectgebied is gelegen in de provincie Oost-Vlaanderen, gemeente Aalter (Fig. 1), percelen 216A, 298N2 en 299A (kadaster Aalter, 2e afdeling, sectie D). Het onderzoeksgebied beslaat een oppervlakte van circa 1,8 ha en is volgens het gewestplan gelegen in gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut (0200).

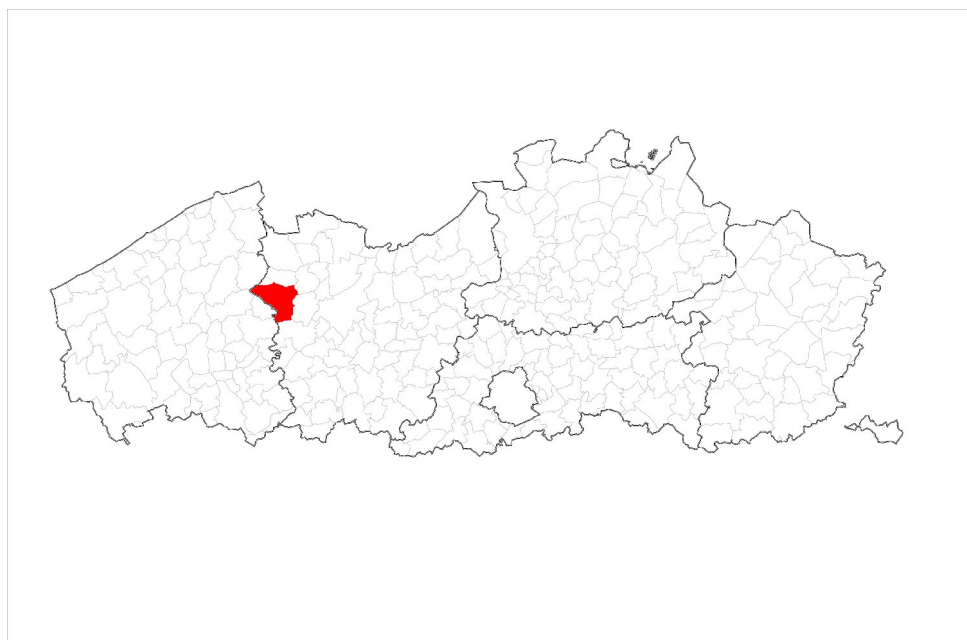

Fig. 1: Situeringssplan

- Administratieve gegevens met betrekking tot de locatie van het onderzoek:
 - Provincie: Oost-Vlaanderen
 - Locatie: Aalter
 - Plaats: Lostraat
 - Toponiem: Veilige Haven, Papenwal
 - x/y Lambert 72-coördinaten:
 - 85355, 197276
 - 85476, 197340
 - 85522, 197159
 - 85362, 197212

Het onderzoeksgebied bevindt zich niet ver van het ten noorden gelegen centrum van Aalter (Fig. 2) met de kerk van Aalter. Het gebied wordt omgeven door de Lostraat, Kerkem, de Knokkeweg en de Kerkhofweg. Ten oosten van het terrein bevindt zich het reeds bestaande complex van de V.Z.W. Woon Zorgcentrum Veilige Have.

Fig. 2: Kleurenorthofoto met een situering van het onderzoeksgebied (maps.google.be)

2.2 Aard bedreiging

Het terrein dat onderzocht dient te worden zal binnenkort deel uitmaken van de uitbreiding van de gebouwen van de V.Z.W. Woon Zorgcentrum Veilige Have (Fig. 3). Dit impliceert dat het bestaande bodemarchief grondig verstoord zal worden. Er werd daarom een prospectie met ingreep in de bodem aanbevolen, zodat een inschatting kan gemaakt worden van eventueel op het terrein aanwezige archeologische waarden, alvorens de werken met betrekking tot de uitbreiding van start mogen gaan.

Fig. 3: Ontwerpplan

2.3 Onderzoeksopdracht

De bedoeling van het onderzoek is, aan de hand van een beperkte bureaustudie en een prospectie met ingreep in de bodem, het vaststellen van de eventuele aanwezige archeologische waarden, deze in relatie tot hun context te interpreteren en zo correct mogelijk te waarderen, om de gevolgen van de geplande bedreiging te kunnen inschatten. Hieruit moet dan een advies voortvloeien met betrekking tot de volgende stappen. Dit kan het vrijgeven van de terreinen of de noodzaak van een eventueel vervolgonderzoek omvatten.

Een aantal vragen dienen in het bijzonder beantwoord te worden:

- zijn er sporen aanwezig?
- zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- hoe is de bewaringstoestand van de sporen (goed, gebioturbeerd, ...)?
- maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

3 Beschrijving referentiesituatie

3.1 Landschappelijke context

3.1.1 Topografie

Op de topografische kaart is het gebied gelegen tussen 17 m en 19 m TAW (Fig. 4). Het terrein is gelegen op de licht afhellende zuidelijke flank van een zandrug.

Het onderzoeksgebied is gelegen in het traditionele landschap "Zandig Leie-Schelde-interfluvium". Dit landschap wordt gekenmerkt als een vlak interfluvium met een uitgesproken microreliëf langs de valleiranden, met name rivierduinen. Het landschap kent een sterk verstedelijkt weefsel van bebouwing en infrastructuur. Bebouwing, infrastructuur en groen (met name bossen en schermen) zijn ruimtebegrenzend (211080).

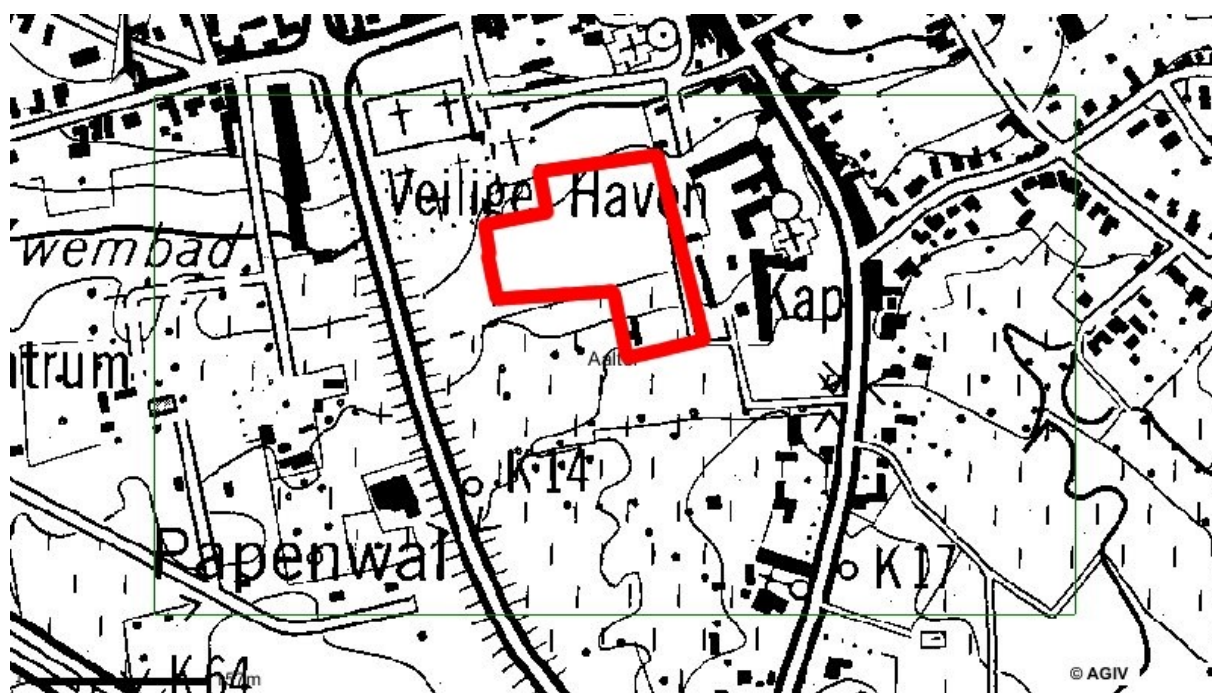

Fig. 4: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen>)

3.1.2 Hydrografie

Het gebied is gelegen binnen het Bekken Brugse Polder, in de subhydrografische zone van het Kanaal Gent - Oostende van Afleidingskanaal vanaf de Leie/Schipdonkkanaal (excl.) tot Bornebeek. Ten zuiden van het projectgebied ontspringt de Keutelbeek, die in het oosten uitmondt in het kanaal Gent - Oostende (Fig. 1).

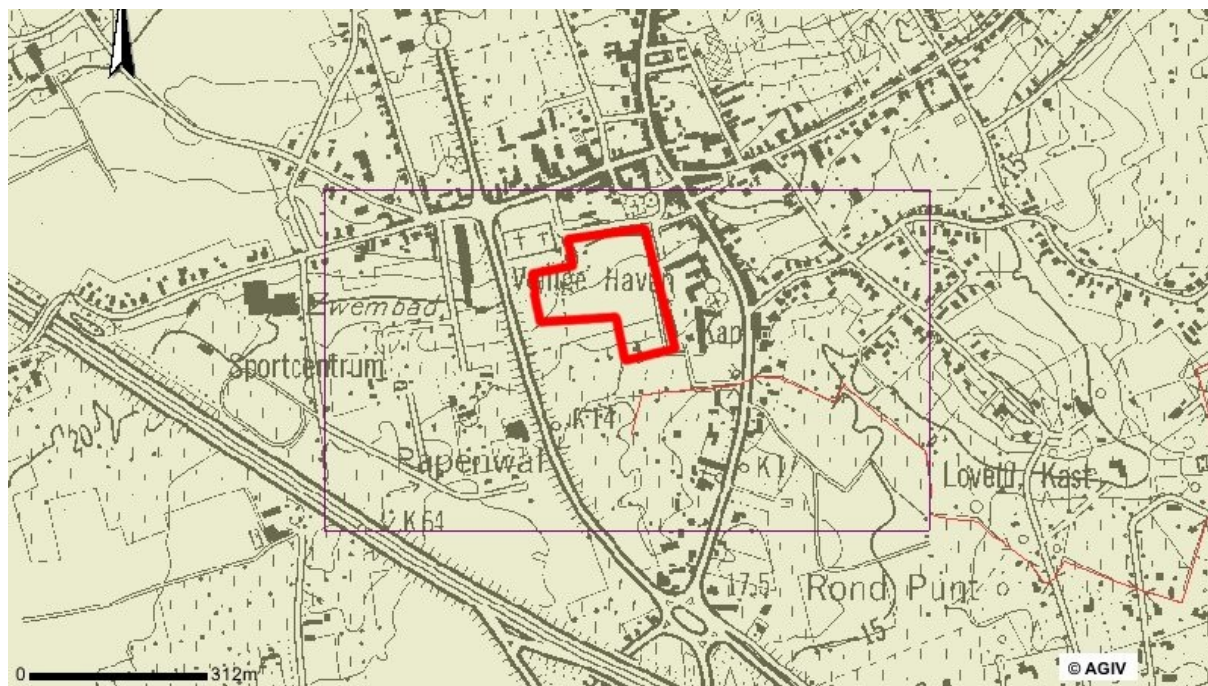

Fig. 5: Hydrografie (<http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/vha>)

3.1.3 Bodem

De geologische ondergrond van de onderzoekszone wordt gekenmerkt door het Lid van Oedelem, een formatie uit het Tertiair, gekenmerkt door donkergrijs tot bleekgrijs zeer fijn zand, met kleiige eenheden en kalkzandsteenbanken, is kalkhoudend en bevat schelpen (soms zeer veel) (AaOe).¹

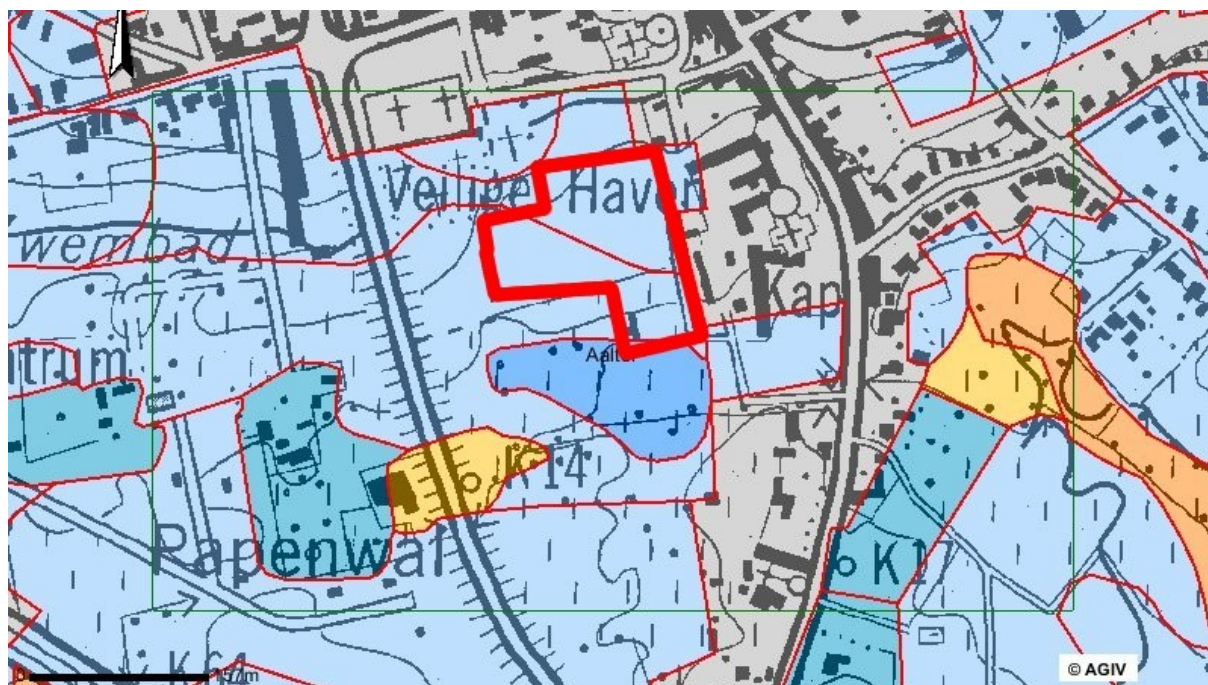

Fig. 6: Bodemkaart (<http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/bodemkaart/>)

¹ <http://dov.vlaanderen.be>

Het projectgebied bevindt zich in de zandstreek en bestaat uit een matig natte lemig zandbodem zonder profiel (w-Sdp) in het noorden (Fig. 6, lichtblauw) en centraal een matig natte lemig zandbodem zonder profiel (Sdp) (Fig. 6, lichtblauw). In het uiterste zuidwesten is een natte lemig zandbodem gelegen zonder profiel (Sep(o)) (Fig. 6, donkerblauw).

3.2 Beschrijving gekende waarden

3.2.1 Historische gegevens

De naam Aalter duikt voor het eerst op in 974, wanneer een deel van *Villa Haleftra* werd geschonken door graaf Diederik van West-Friesland aan de Sint-Pietersabdij van Gent. Mogelijk werd de naam afgeleid van het Germaanse *halahdrja*, wat jeneverbessenstruik betekent. Wellicht bevond *Villa Haleftra* zich op de huidige markt, vlakbij de huidige kerk. De parochies Lotenhulle en Poeke ontstonden voor 1200. Bellem werd voor het eerst genoemd bij de afbakening van de parochiegrenzen in 1242.

Tijdens de middeleeuwen en tot 1800 bestond de bestuurlijke organisatie uit heerlijkheden die zich over een aantal parochies uitstrekten. De belangrijkste heerlijkheid, *Land van Woestijne*, was het grafelijk domein rond het Woestijnegoed. Deze heerlijkheid bleef niet beperkt tot Aalter, maar strekte zich eveneens uit over Knesselare en in mindere mate Bellem. Toen de Brugse Vaart werd gegraven (1613-1623), gaf dit een belangrijke opsteker voor de ontwikkeling van de gemeente.²

Fig. 7: Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (<http://www.ngi.be>)

Op de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), kan gezien worden dat het projectgebied gelegen is in vrij nat gebied, niet ver van het dorpscentrum. Er worden gebouwen weergegeven in de omgeving, maar niet binnen het projectgebied. Op de Atlas der Buurtwegen is eveneens geen bebouwing te zien binnen het projectgebied (Fig. 6).

² <http://geschiedenisvanaalter.blogspot.com/2011/05/de-overzet-van-oostmolen.html>

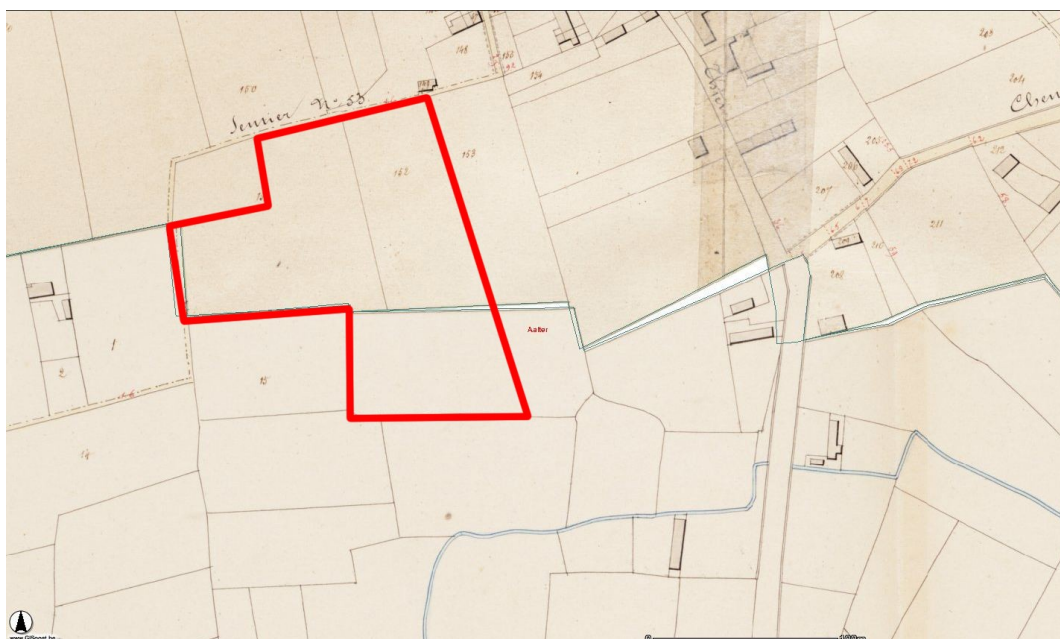

Fig. 8: Atlas van de Buurtwegen (<http://www.gisoost.be/ATLASBW/>)

In Aalter bevinden zich verscheidene gebouwen die werden opgenomen in de inventaris bouwkundig erfgoed. De meeste bevinden zich langs de Stationsstraat. In de Lostraat zelf bevinden zich twee historische gebouwen. Op het adres Lostraat 20 bevindt zich het voormalige Hospice of Sint-Antoniusgesticht. Sinds 1970 is dit het "Verpleegtehuis Veilige Have", de opdrachtgever van deze archeologische studie. De oude vleugel is opgetrokken in neotraditionele baksteenstijl in 1896. Het gaat om een U-vormig gebouw met uitspringende zijgevels en trapgevels.³ In de Lostraat 33 bevindt zich de voormalige "Beenhouwery" en "slachtery" van Ch. Dewulf. Het gebouw werd in 1909 gebouwd.⁴

Een laatste gebouw dat mogelijk van belang is voor deze studie is de parochiekerk Sint-Cornelius, onmiddellijk ten noorden van het onderzoeksgebied. Het eerste kerkje, gewijd aan Sint-Denijs, werd vermoedelijk opgericht door de Karolingische vorsten op hun domein *Haleftra*. De kerk werd na de geuzenberoerten gewijd aan Sint-Cornelius. Eind 15de en begin 16de eeuw werd de kerk volledig heropgebouwd. Het hoogkoor, Onze-Lieve-Vrouwekoor en Sint-Corneliuskoor werden opgetrokken in laat-gotische stijl (begin 16de eeuw).⁵

3.2.2 Archeologische voorkennis

Nabij het projectgebied zijn volgens de Centraal Archeologische Inventaris verschillende gekende archeologische waarden aanwezig (Fig. 8). Hieronder volgt een bespreking van de sites die van belang zijn voor het onderzoek en zich in de nabije omgeving van het projectgebied bevinden:⁶

3 <http://inventaris.vioe.be/dibe/relict/34633>

4 <http://inventaris.vioe.be/dibe/relict/34634>

5 <http://inventaris.vioe.be/dibe/relict/34645>

6 CAI 201210, CAI 201212, 201361 en CAI 976107 zijn nepbronnen die werd aangemaakt om de conversie uit HAVIK (Heel Archeologisch Vlaanderen In Kaart) te kunnen voltooien. Deze bevatten dus geen gekende archeologische waarden.

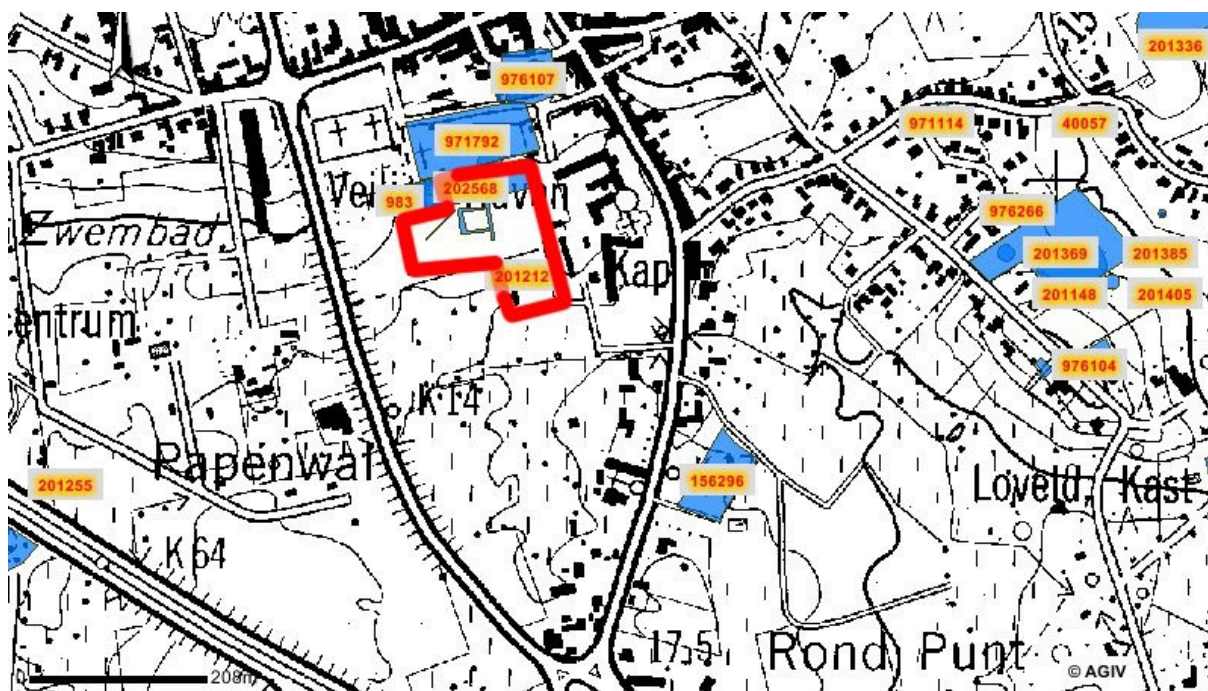

Fig. 9: Overzichtskartaal CAI

- CAI 983: Er werd aan de Kerkhofweg reeds archeologisch onderzoek uitgevoerd door de KLAD. Hier werden een huisplattegrond, een gracht en twee kuilen teruggevonden. Bovendien werden scherven gevonden die toegeschreven kunnen worden aan de vroege ijzertijd. ¹⁴C-datering bevestigt deze datering (ca. 790 en 520 Cal. BC) (zie verder).
- CAI 156296: Aan de Lostraat 73 werden na vondstmelding greppels, huisplattegronden en een waterput aangetroffen uit de Romeinse tijd. Voorts werden twee Romeinse brandrestengraven teruggevonden. Vervolgonderzoek moet nog plaatsgrijpen
- CAI 202568: Op deze locatie werden tijdens een werfcontrole nederzettingssporen uit de vroege middeleeuwen aangetroffen bij de aanleg van de grote parking, vlak ten zuiden van de kerk.⁷
- CAI 971792: Op Aalter parking, vlakbij de Sint-Cornelius kerk, werd een noodopgraving uitgevoerd door Wim De Clercq. Er werd een Merovingische kuil met aardewerk, waaronder importen, teruggevonden. Het aardewerk kan aan de 6de/7de eeuw worden toegeschreven. Verspreid over het terrein werden grote hoeveelheden Romeinse dakpannen gevonden.⁸
- CAI 976267: Bij rioleringswerken tussen het plein voor het oud gemeentehuis en de Markt werd aardewerk teruggevonden in een kleiige band onder de recente en post-middeleeuwse lagen. Het schervenmateriaal uit deze laag past in de (late) middeleeuwen, en omvat voornamelijk reducerend gebakken aardewerk. Eén recipiënt kan in de tweede helft van de 13de en de eerste helft van de 14de eeuw geplaatst worden.⁹

Het archeologische onderzoek dat in februari 2006 door de KLAD werd uitgevoerd aan de Kerkhofweg, omvatte een oppervlakte van 1600 m² (Fig. 10) en leverde, naast verschillende post-middeleeuwse grachten, interessante sporen op, te plaatsen in de metaaltijden. Hierbij werden twee kuilen en een huisplattegrond aangetroffen.¹⁰ De huisplattegrond bleek een volledig, drieschepig hoofdgebouw te zijn. Het heeft twee rijen met vier zware palen en wandgreppels,

7 Hoorne/Vanhee 2006: 8

8 De Clercq 1997a: 29

9 De Clercq 1997b: 28-29

10 Hoorne/Vanhee 2006: 12-16

met plaatselijk bijkomende paalsporen. De afmetingen bedragen 12 bij 5 m. De indeling binnenin bleek assymetrisch te zijn.¹¹

J. Hoorne en D. Vanhee stellen bovendien vast dat er in Vlaanderen voor 2006 geen vergelijkbare huisplattegronden werden vastgesteld. Er zijn slechts enkele sites in Vlaanderen waar (delen van) plattegronden uit de late bronstijd en vroege ijzertijd werden teruggevonden, met name in Brugge (Sint-Andries) - Refuge, Sint-Gillis-Waas - Reepstraat, Sint-Denijs-Westrem - Vliegveld en Zele - Zuidelijke Omleiding.¹²

Fig. 10: Grondplan van het archeologisch onderzoek Aalter - Kerkhof (Bron: Hoorne en Vanhee 2006, 10.)

3.2.3 Inschatting intactheid archeologisch erfgoed en archeologische potentie

Het projectgebied en de omgeving ervan bevatten een groot aantal gekende archeologische waarden. Het geheel van archeologische sites toont aan dat Aalter een belangrijke gemeente is op vlak van archeologisch erfgoed. Het gaat om sporen van de prehistorie tot de middeleeuwen. De kans op het aantreffen van sporen uit de vroege middeleeuwen is zeer groot. Bovendien werden op een aansluitend perceel reeds sporen uit de vroege ijzertijd gevonden. Ook door de aanwezigheid van twee Romeinse sites in de nabije omgeving is de kans groot dat ook sporen uit deze periode worden aangetroffen.

Op basis van het bureauonderzoek kon de intactheid van het archeologisch erfgoed ingeschat worden. Er werden geen aanwijzingen gevonden voor grote versturende activiteiten in het verleden. Het terrein lijkt voornamelijk voor landbouwdoeleinden gebruikt. Vermits het onderzoeksgebied een eerder natte ondergrond heeft, is de kans op de bewaring van organische resten vrij hoog.

¹¹ Hoorne/Vanhee 2006: 19

¹² Hoorne/Vanhee 2006: 17-18

4 Resultaten terreinonderzoek

4.1 Toegepaste methoden & technieken

De totale af te graven oppervlakte bedroeg minstens 12,5 % van het te prospecteren terrein, respectievelijk 10 % door middel van proefsleuven en 2,5 % door middel van kijkvensters en/of dwarsleuven. De bovengrond werd verwijderd tot op het archeologisch leesbare niveau, bepaald door de leidinggevende archeoloog.

Tijdens het onderzoek werd de methode van continue sleuven gebruikt:

- parallelle proefsleuven ononderbroken over het volledige terrein;
- de afstand tussen de proefsleuven bedroeg niet meer dan 15 m (van middenpunt tot middenpunt);
- de minimale breedte van een sleuf was één graafbak breed, in dit geval 1,80 à 2 m.

Alle sporen, werkputten en minstens één representatief bodemprofiel per werkput werden fotografisch vastgelegd. De profielen werden zo gekozen dat een overzicht verkregen werd van de bodemopbouw van het volledige onderzoeksgebied. Daarnaast werden alle hoofdmeetpunten, proefsleuven, vlakken, profielen, sporen en aanlegvondsten topografisch ingemeten.

Het projectgebied omvat een oppervlakte van circa 1,8 ha (of 18234 m²). Het onderzoek geeft volgende getallen als resultaat:

- Onderzoekbare zone: 17072,86 m²
 - Te onderzoeken zone door middel van proefsleuven = 10 % of 1707,29 m²
 - Te onderzoeken zone door middel van kijkvensters en dwarsleuven = 2,5 % of 426,82 m²
- Onderzochte oppervlakte:
 - Aantal aangelegde werkputten: 11 = 1900 m²
 - Aantal aangelegde kijkvensters en dwarsleuven: 3 = 540 m²

De niet onderzoekbare zone (1161,14 m²) omvat een zone met riolering en een verharde weg in het oosten van het terrein.

4.2 Bodem

Het archeologisch niveau bevindt zich tussen 40 en 90 cm onder het maaiveld, tussen 16,39 en 17,90 m TAW. Het archeologisch niveau is het diepst gelegen onder het maaiveld in het zuidelijke deel van het terrein. Zoals te zien op het digitaal hoogtemodel (Fig. 11), helt het archeologisch niveau in zuidoostelijke richting af.

Over vrijwel het volledige terrein is een bodemopbouw aanwezig die bestaat uit een A-horizont, die in de meeste gevallen gelegen is op een oudere A-horizont. Deze ligt op zijn beurt op de C-horizont (Fig. 12). In werkput 8, in het zuiden van het terrein, kon de aanwezigheid van een uitlogings- (E) en aanrijkingshorizont (B) vastgesteld worden (Fig. 13).

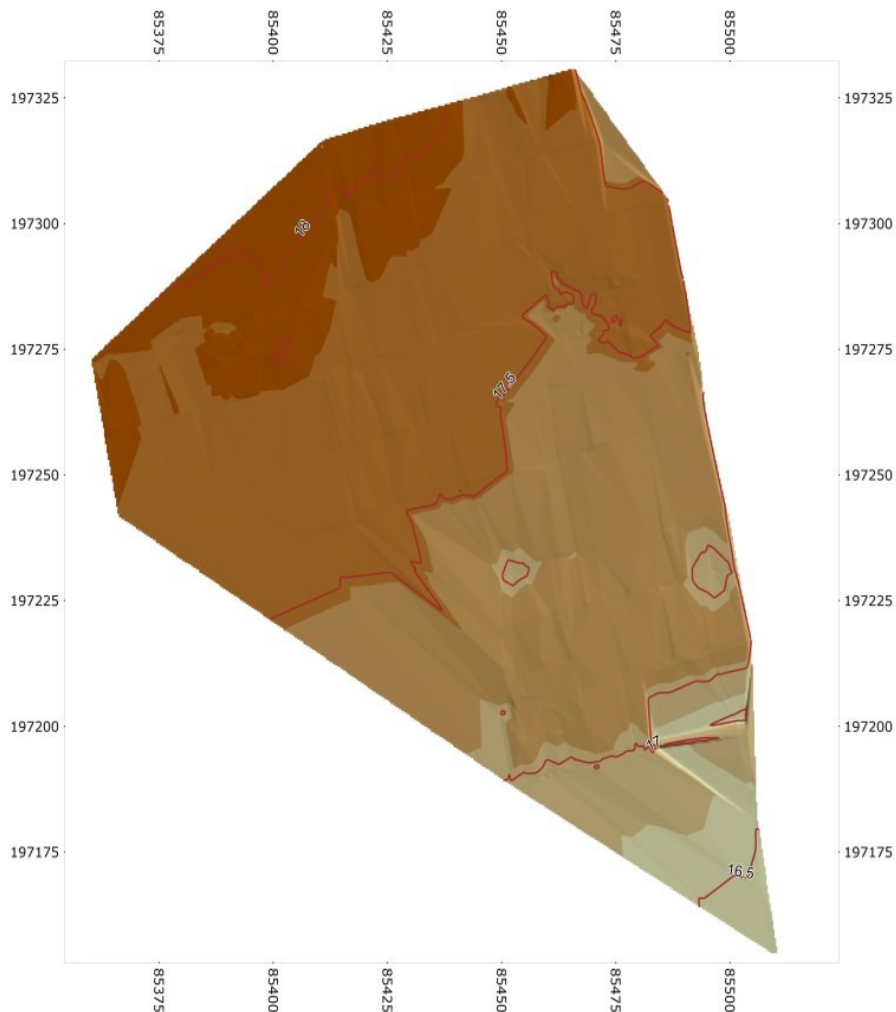

Fig. 11: Digitaal hoogtemodel van het archeologisch niveau.

Fig. 12: Bodemprofiel WP1

Fig. 13: Bodemprofiel WP8, met E- en B-horizont

4.3 Archeologische vondsten

In totaal werden 69 fragmenten van voorwerpen ingezameld, waarvan 65 afkomstig uit geregistreeerde sporen.

4.3.1 Metaaltijden

De meeste vondsten kunnen aan de metaaltijden toegeschreven worden. Alle 20 vondsten omvatten vaatwerk in handgevormd aardewerk. In WP2S1 en WP2S8 werd telkens één fragment gevonden. In dezelfde werkput werden drie wandfragmenten aangetroffen bij de aanleg van het vlak (AV01). In WP3S18 werd een wandfragment teruggevonden, net als in WP4S67 en WP4S83. In WP4S90 en WP4S91 werden respectievelijk twee en zes wandfragmenten teruggevonden. Tenslotte werd nog een wandfragment gevonden in WP10S26. De laatste fragmenten zijn afkomstig uit WP3S15 en WP2AV1. Ze zijn geglad en WP2AV1 is mogelijk afkomstig van een biconische vorm.

4.3.2 Romeinse periode

Er werden 11 vondsten gedaan uit de Romeinse periode. Het betreft vaatwerk en bouw materiaal. In verscheidene sporen werden tegulafragmenten aangetroffen (WP1S11, WP3S13, WP4S46 en WP5S7). In WP2S7 werden twee micarrijke reducerend gebakken wandfragmenten aangetroffen van een gesloten vorm met korte uitstaande rand (Fig. 14). In WP6S4 werd een wandfragment zeepwaar aangetroffen. In WP4S46 werd een wandfragment geverfde waar aangetroffen met wit baksel, donkere deklaag en versierd met barbotine. In dit spoor werd nog een oxiderend gebakken gladwandige wandscherf teruggevonden, net als twee handgevormde wandfragmenten verschraald aardewerk met rode inclusies (zie verder).

Fig. 14: V029 WP2 S7 (Schaal 1:1)

4.3.3 Middeleeuwen

Bij de vondsten uit de middeleeuwen kan een onderscheid gemaakt worden tussen materiaal uit de vroege middeleeuwen en uit de latere middeleeuwen.

Naast het eerder vermelde stuk kunnen nog zes fragmenten handgevormd aardewerk onderscheiden worden, verschraald met rode inclusies. Vier vondsten zijn afkomstig uit WP4S35. Naast drie wandfragmenten, is ook een dunwandig, geglad randfragment aanwezig. Het fragment is mogelijk afkomstig van een kogelpot.¹³ In WP7S2 werden nog twee wandfragmenten gevonden.

Voor de latere middeleeuwen kunnen een oorfragment in rood geglaazuurd aardewerk (WP9S1) en twee randfragmenten in rood geglaazuurd aardewerk worden vermeld. Het eerste randfragment is afkomstig van een kom (WP3S37). Het tweede fragment heeft een geprononceerde doorn onder de afgeronde rand¹⁴ (WP10S33). Tenslotte is er nog een wandfragment protosteengoed met roodbruine deklaag (WP10S22) aangetroffen.

4.3.4 Nieuwe en nieuwste tijd

Enkele vondsten kunnen toegeschreven worden aan de nieuwe of nieuwste tijd. Het gaat om twee steelfragmenten van kleipijpjes (WP1S1), waarvan één nog een steelopschrift bezit (IN ULA). Uit WP8S9 komt een randfragment industrieel wit aardewerk en een fragment van een dakpan.

Uit de nieuwste tijd werden verschillende vondsten aangetroffen. Een wandfragment rood geglaazuurd aardewerk is afkomstig uit WP1S5. In WP1S10 werden drie fragmenten baksteen ingezameld. In WP1S5 werden vervolgens nog drie randfragmenten van bloempotten

¹³ De Grootte 2008, 113-117.

¹⁴ De Grootte 2008, 125.

aangetroffen. WP5S11 leverde een randfragment van een steengoed buis op. Een rand- en een wandfragment industrieel wit aardewerk zijn aanwezig in WP3S5. Een fragment vensterglas is afkomstig uit WP1S5 en een randfragment helder, kleurloos glas is afkomstig uit WP3S5. Tot slot werd een fragment kunststof ingezameld uit WP5S5.

4.3.5 Onbepaalde periode

De overige vondsten konden niet toegeschreven worden aan een bepaalde periode. Het omvat vier fragmenten baksteen (WP4S60, WP6S8, WP7S13 en WP10S28). Voorts gaat het om een nagel uit WP7S4 en drie kalkzandstenen (WP7S4, WP7S6 en WP10S28).

4.4 Archeologische sporen

In totaal werden 305 sporen geregistreerd, waarvan 14 natuurlijk en 291 antropogeen van oorsprong zijn.

Banden- sporen	Brandresten- graf	Greppels	Kuilen	Paalsporen	Ploegsporen	Verstoring
2	1	83	41	146	14	4

De meeste sporen van antropogene oorsprong zijn paalsporen en greppels. Verder is ook de aanwezigheid van bandensporen, een brandrestengraf, kuilen, ploegsporen en verstoringen vastgesteld. Onder de natuurlijke sporen wordt een depressie gerekend (WP2S4) en een zone met resten van een podzolbodem (WP3S24).

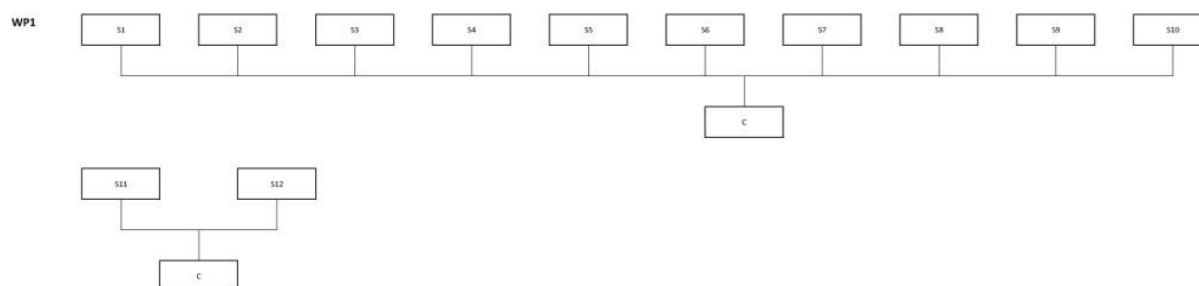

Fig. 15: Harrismatrix WP1

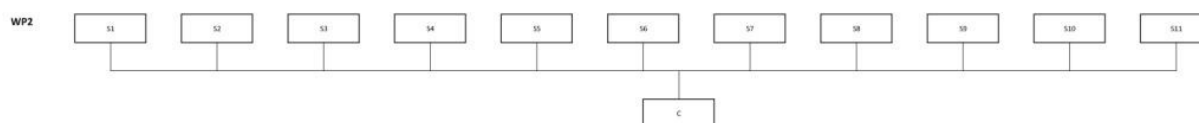

Fig. 16: Harrismatrix WP2

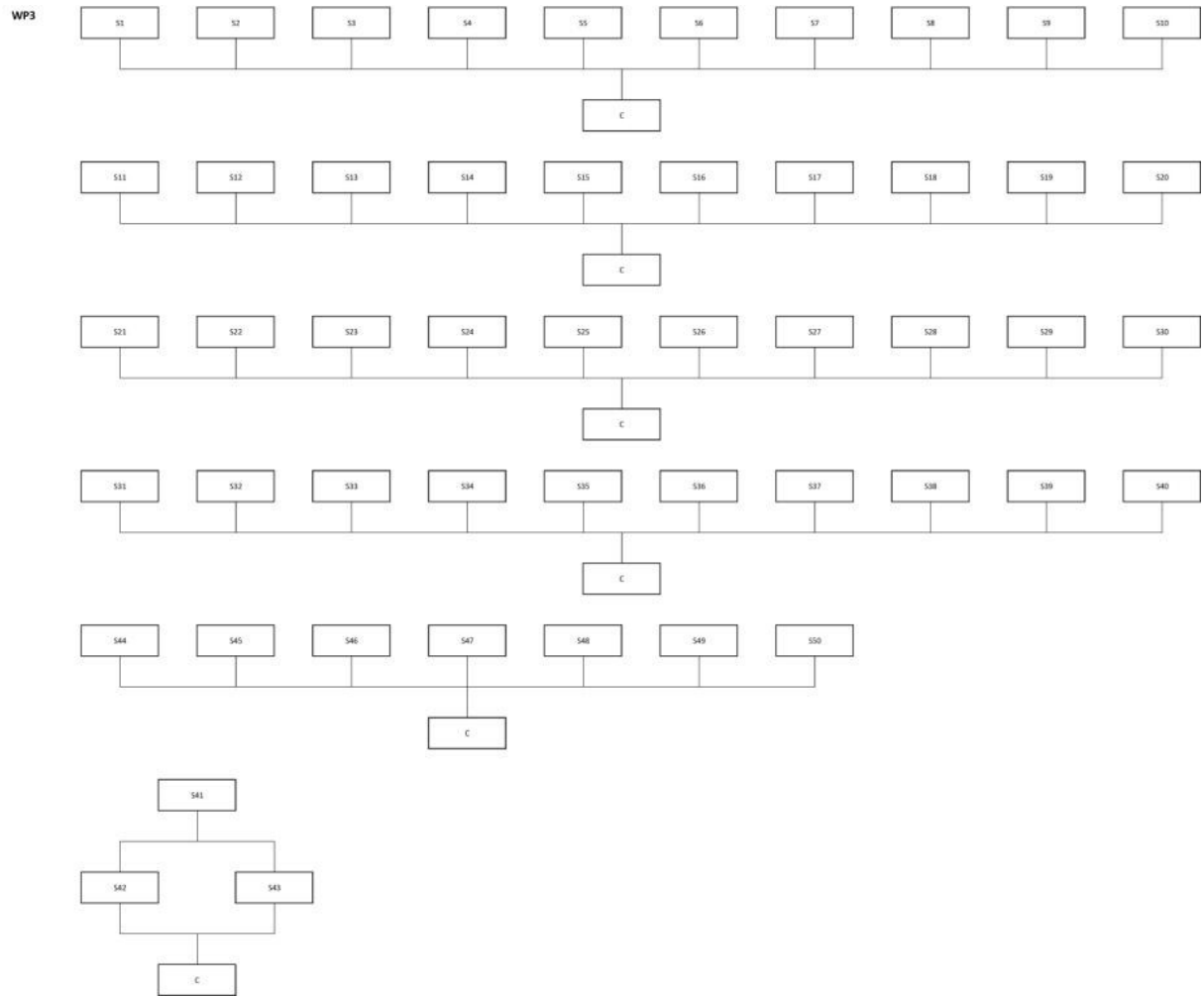

Fig. 17: Harrismatrix WP3

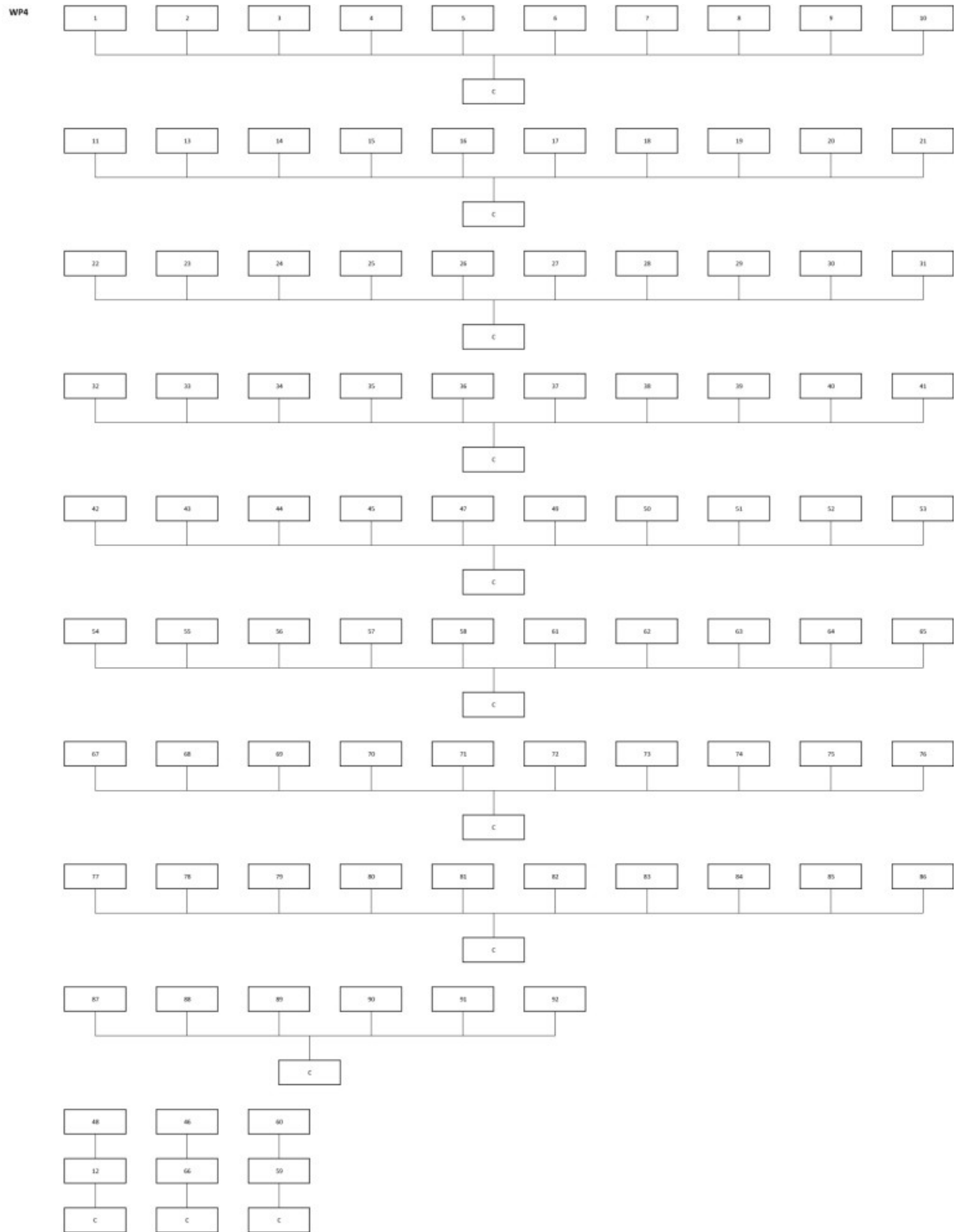

Fig. 18: Harrismatrix WP4

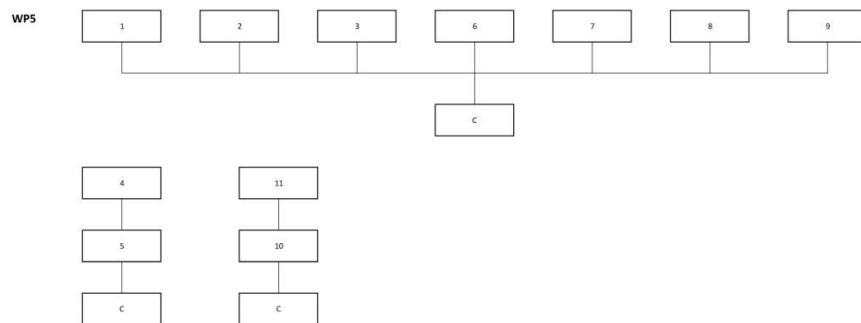

Fig. 19: Harrismatrix WP5

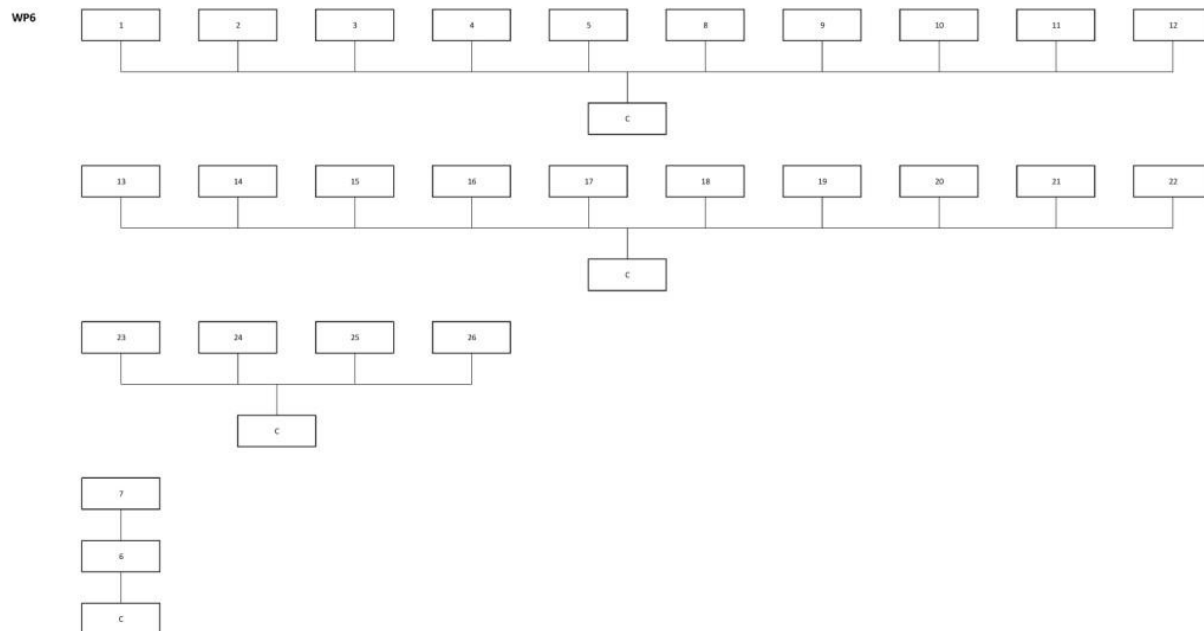

Fig. 20: Harrismatrix WP6

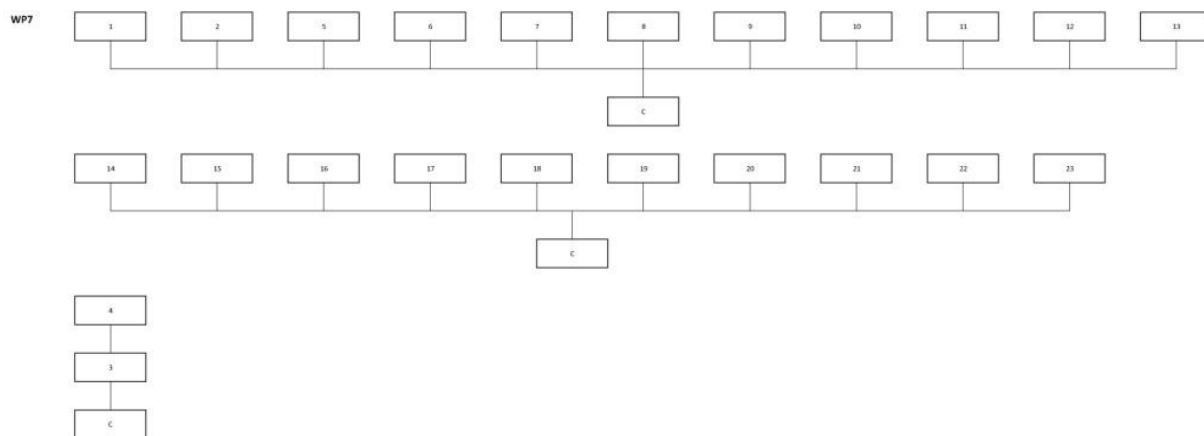

Fig. 21: Harrismatrix WP7

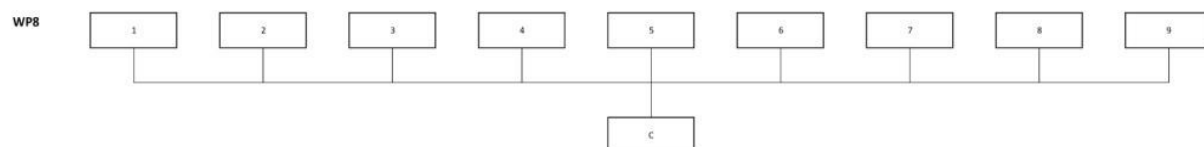

Fig. 22: Harrismatrix WP8

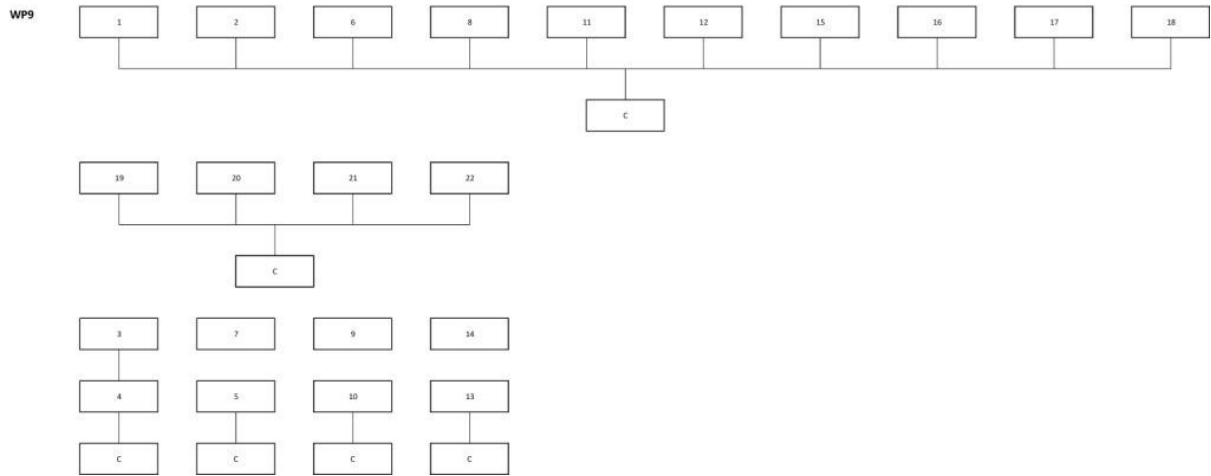

Fig. 23: Harrismatrix WP9

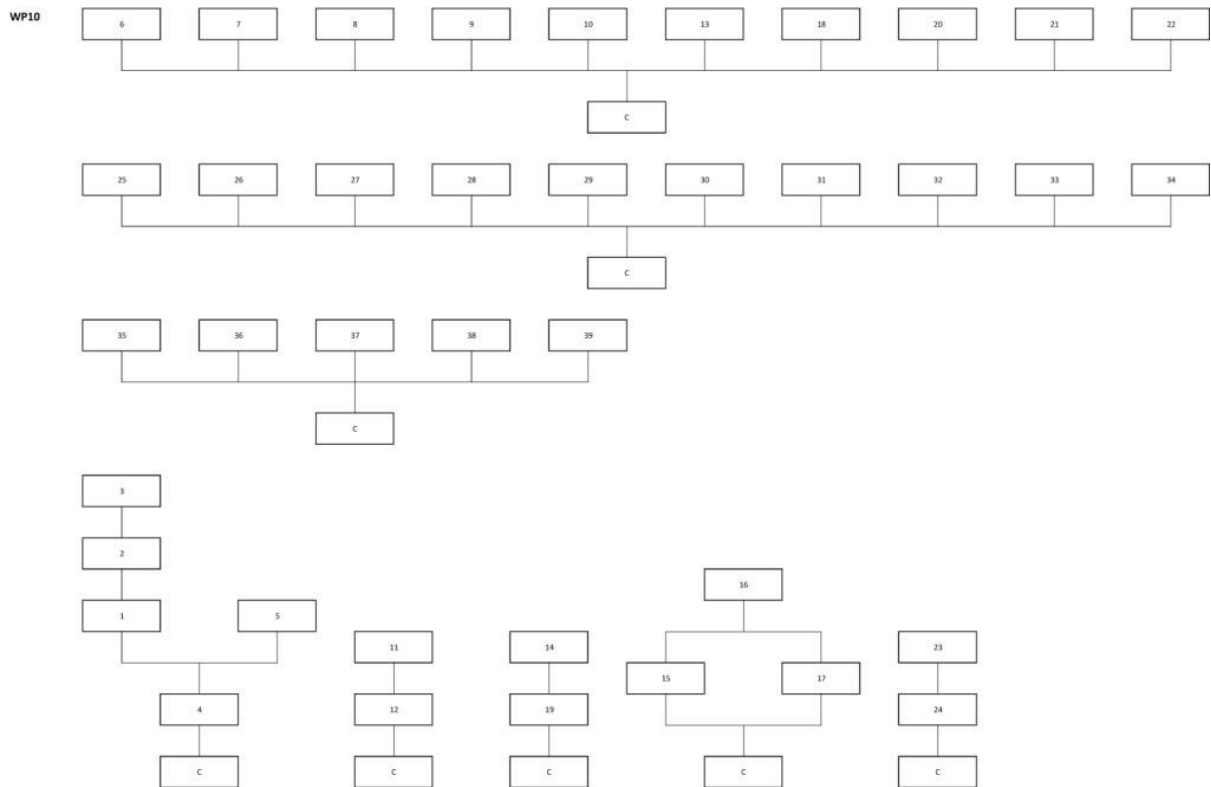

Fig. 24: Harrismatrix WP10

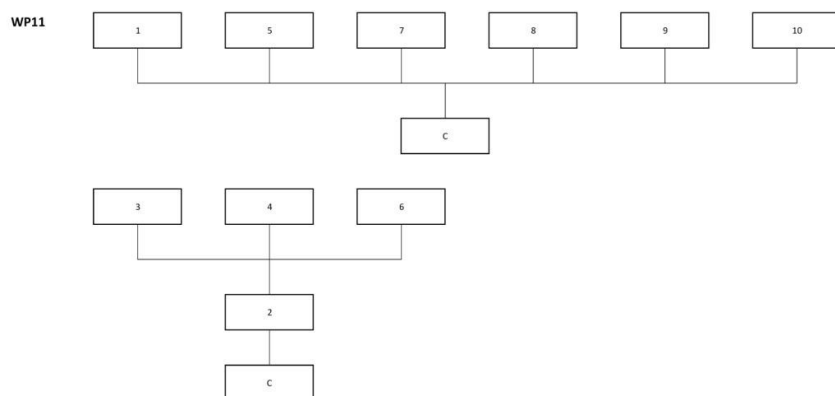

Fig. 25: Harrismatrix WP11

Bandensporen

De bandensporen werden enkel in werkput 1 aangetroffen (S1 en S2, Fig. 26). Het gaat om homogene donkergrijze en vrij compacte sporen. In WP1S1 werden steelfragmenten van kleipijpjes teruggevonden en WP1S2 bevatte baksteeninclusies.

Fig. 26: WP1S1 en S2

Fig. 27: WP4 S65

Brandrestengraf

WP4S65 werd teruggevonden in de zuidelijke wand van het kijkvenster. De halfronde vorm, donkergrijze gevlekte vulling en spikkels houtskool en bot wijzen er op dat het gaat om een brandrestengraf (Fig. 27).

Greppels

Er werden verscheidene greppels aangetroffen op het terrein.¹⁵ In werkput 1 kunnen vier greppels geïdentificeerd worden (S3, S4, S5 en S10). S3 en S4 hebben een bruine gevlekte vulling. S5 is breder en heeft een homogene donkere bruingrijze vulling. Dit spoor kan toegeschreven worden aan de nieuwste tijd. S10 is tot slot homogeen lichtbruin.

In werkput 2 werden eveneens vier greppels geïdentificeerd. S1 heeft een grijze gevlekte vulling en kan in de metaaltijden of Romeinse tijd geplaatst worden. S4 heeft een grijsbruin gevlekte vulling en S5 heeft een homogene donkergrijze vulling. S11 is bruin gevlekt en heeft een onduidelijke aflijning. Dit spoor kan gedateerd worden in de Romeinse tijd. S7 is homogeen lichtbruin en kan eveneens vermoedelijk gedateerd worden in de Romeinse tijd (Fig. 14).

Er bevinden zich 17 greppels in WP3. De vulling varieert van grijsbruin tot bruingrijs. S21, S25, S35 en S43 hebben een homogene lichte bruingrijze vulling. Het zijn standgreppels die in de

¹⁵ De oriëntatie van deze greppels wordt besproken bij het onderdeel structuren.

ijzertijd geplaatst kunnen worden (zie verder). S13 heeft een homogene grijze vulling en kan in de Romeinse tijd geplaatst worden. S5 heeft een licht bruingrijs gevlekte vulling, is rechthoekig en wordt gedateerd in de nieuwste tijd.

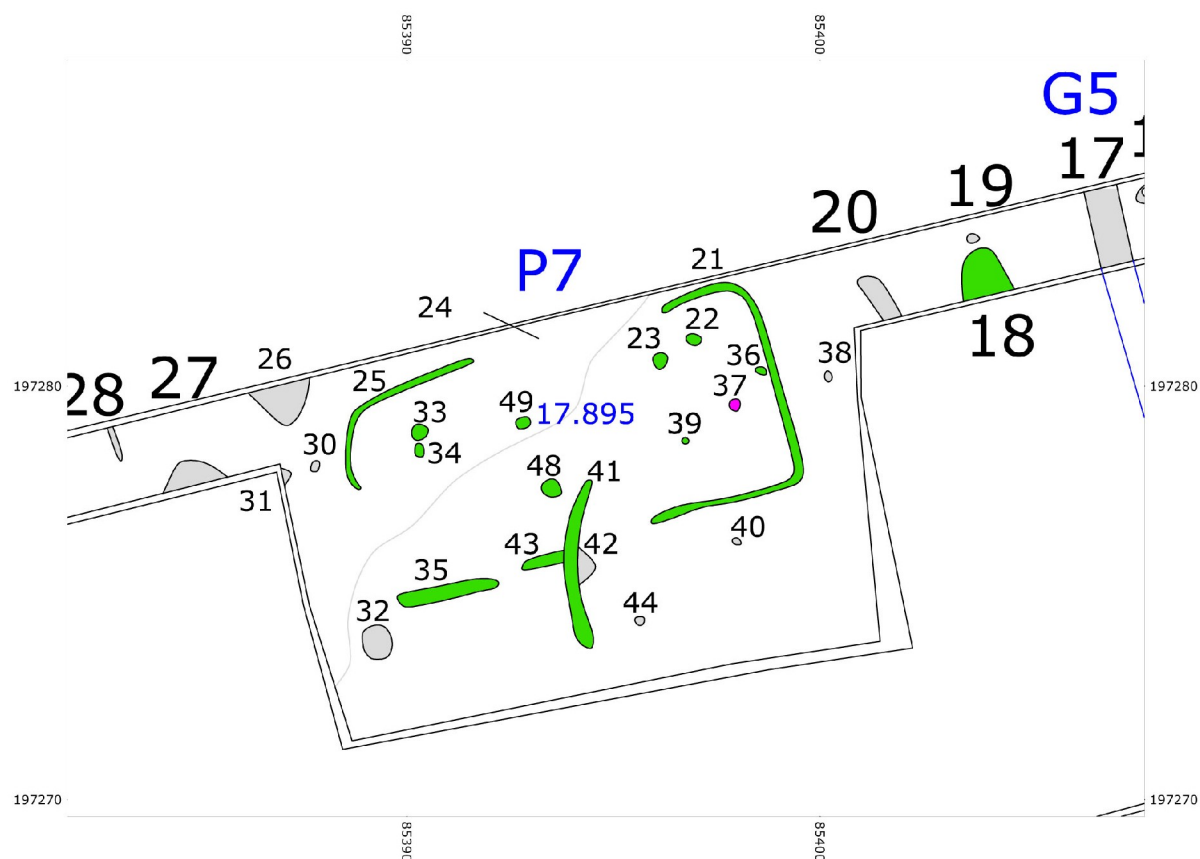

Fig. 28: Detail kijkvenster 1 in WP3

Voor werkput 4 kunnen 10 greppels aangegeven worden. Het gaat meestal om homogene grijsbruine of bruingrijze sporen (S3, S5, S16, S18, S28, S31, S39, S61 en S66). S16 en S39 zijn gevlekt. S35 kan in de vroege middeleeuwen geplaatst worden. Het is een langgerekt spoor met een lichte grijsbruine gevlekte vulling. Greppel S46 is homogeen licht grijsbruin en kan in de Romeinse tijd geplaatst worden (Fig. 29).

Fig. 29: WP1S46

Drie greppels werden in werkput 5 aangetroffen. S2 heeft een homogene donkergrijze vulling. S7 kan in de Romeinse tijd gedateerd worden. Voorts heeft het eveneens een homogene donker grijze vulling. S5 heeft een homogene donkergrijze vulling. Door de aanwezigheid van een fragment kunststof kan het spoor gedateerd worden in de nieuwste tijd. In werkput 6 bevinden zich acht greppels. Het gaat om homogene bruine sporen (S5, S7, S10, S21, S22 en S23). Vondstmateriaal plaatst S4 in de Romeinse periode. S6 heeft een bruingrijze gevlekte vulling.

In werkput 7 werden zeven greppels aangetroffen. S3 is grijs gevlekt, S4 is homogeen lichtgrijs, S8 is donker grijsbruin gevlekt, S9 is homogeen bruin, S11 is homogeen grijs en S20 en S21 zijn

tenslotte homogeen grijsbruin. In werkput 8 werden vier greppels aangetroffen. Het gaat om een bruingrijze gevlekte greppel (S4), een homogene licht grijsbruine greppel (S7) en een homogene donkergrijze greppel (S8). S9 is bruingrijs gevlekt en kan op basis van een randfragment industrieel wit aardewerk gedateerd worden in de nieuwe of nieuwste tijd. In werkput 9 werden acht greppels met een grijze tot grijsbruine vulling aangetroffen. S1 is homogeen donker grijsbruin en dateert uit de middeleeuwen. S17 is grijs gevlekt.

In werkput 10 bevinden zich 11 greppels. De vulling varieert van grijsbruin (S2, S4 en S12) naar grijs (S3 en S13), bruin (S5 en S7), bruingrijs (S15 en S23) en grijsgeel (S20 en S32). De sporen zijn ofwel homogeen (S2, S5, S7, S13, S15 en S23) ofwel gevlekt (S3, S4, S12, S20 en S32). Tenslotte werden in werkput 11 nog vijf greppels aangetroffen. Alle sporen zijn gevlekt en hebben een bruingrijze (S2 en S3), een grijsbruine (S4 en S6) en een grijsgele (S9) kleur.

Kuilen

Werkput 3 omvat zeven kuilen, waarvan twee aan de hand van handgevormd aardewerk in de metaaltijden te dateren zijn (S15 en S18). S15 is een grijs gevlekt, onregelmatig spoor. S18 is licht bruingrijs gevlekt en onregelmatig. De overige sporen zijn eerder grijs (S14, S26, S27 en S32) tot lichtbruin (S29). Alle sporen zijn onregelmatig van vorm. In werkput 4 werden drie kuilen aangetroffen. S38 is homogeen donker grijsbruin, S47 is licht bruingrijs gevlekt en dateert uit de metaaltijden. S12 heeft een bruingrijze gevlekte vulling en een onregelmatige aflijning.

Van de zes kuilen in werkput 5 kan enkel S11 gedateerd worden, met name in de nieuwste tijd. Het spoor heeft een homogene donkergrijze vulling en is onregelmatig van vorm. De overige vijf kuilen (S1, S3, S4, S6 en S8) hebben een homogene grijze vulling. Twee onregelmatige kuilen (S2 en S9) uit werkput 6 hebben een grijsbruine en lichte bruingrijze gevlekte vulling. In werkput 7 zijn drie kuilen aanwezig met een homogene grijze (S2 en S17) tot grijsgele gevlekte (S16) vulling. S2 kan gedateerd worden in de vroege middeleeuwen.

In werkput 8 werden twee onregelmatige kuilen aangetroffen met een lichtbruine gevlekte vulling (S1 en S6). Er werden ook nog twee ovale sporen aangetroffen (S2 en S3). Het eerste spoor heeft een homogene lichtbruine vulling, het tweede een lichte bruingrijze gevlekte vulling. De drie kuilen in werkput 9 hebben een onregelmatig vorm en een homogene donkere grijsbruine vulling (S2 en S4) en een grijsgele gevlekte vulling (S9).

In werkput 10 zijn zeven kuilen aanwezig. S22 is een lichtgrijs gevlekt spoor met onregelmatige aflijning, uit de middeleeuwen. S26 is een langwerpige spoor met lichte grijsbruine gevlekte vulling. Vondstmateriaal dateert de kuil vermoedelijk in de metaaltijden. S14 is een onregelmatig spoor met homogene lichtbruine vulling, terwijl S17 vierkant is met een lichte grijsbruine gevlekte vulling. S27 en S28 hebben een grijsgele gevlekte vulling. Deze sporen kunnen kuilen zijn, maar kunnen ook greppels zijn. S29 is een langgerekt, grijsbruin gevlekt spoor. In werkput 11 werden drie kuilen aangetroffen (S1, S5 en S10), met een bruine tot grijze vulling en een onregelmatige vorm.

Fig. 30: WP4 S33

In werkput 3 werden twee mogelijke waterputten aangetroffen (S46 en S47). De halfronde sporen hebben een bruingrijze gevlekte vulling en onduidelijke aflijning. De sporen kunnen echter ook natuurlijk van oorsprong zijn en zijn gesitueerd in een zone met deels bewaarde podzolbodemp. In werkput 4 werd nog een mogelijke waterput of -kuil gevonden (S33). Het heeft een lichte bruingrijze gevlekte vulling (Fig. 30).

Paalsporen

In werkput 3 werden verschillende paalsporen aangetroffen. Ze zijn overwegend homogeen lichtbruin en rond (S22, S23, S30, S31, S33, S34, S36, S37, S38, S44 en S45). Voorts zijn er nog ronde sporen die grijsbruin gevlekt zijn (S19, S48 en S49) en twee homogene donkergrijze sporen (S39 en S50) die respectievelijk vierkant en rond zijn. Er werd één grijs gevlekt rond paalspoor met kern aangetroffen (S16). De kern bevindt zich centraal in het spoor. S37 wordt gedateerd in de middeleeuwen.

Fig. 31: WP4 S57 tot en met 60.

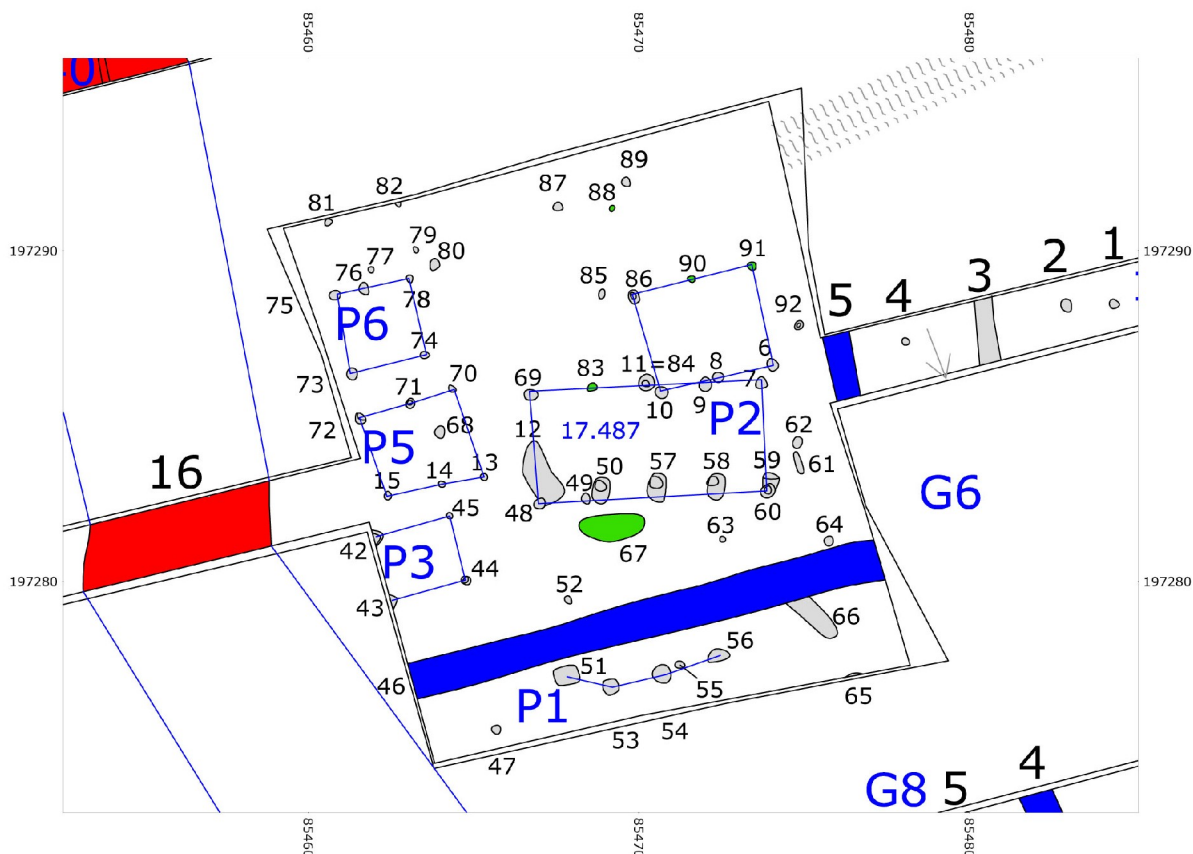

Fig. 32: Detail kijkvenster 2 in WP4

De meerderheid van paalsporen werd aangetroffen in werkput 4. Het betreft meer dan 70 paalsporen, waarvan het merendeel in het kijkvenster werden aangetroffen. Dit toont de hoge densiteit aan sporen aan. Het betreft overwegend ronde sporen, met een voornamelijk grijze

homogene tot gevlekte vulling. Voorts zijn er nog enkele grijsbruine tot bruingrijze gevlekte paalsporen. Slechts twee sporen (S29 en S30) zijn homogeen donker grijsbruin. Een aantal paalsporen heeft een kern. S51, S53, S54 en S56 zijn eerder vierkant. Vier sporen kunnen gedateerd worden in de metaaltijden (S83, S88, S90 en S91).

In werkput 5 werd een rond paalspoor gevonden (S9) met een donkere grijszwarte gevlekte vulling. In werkput 6 werden opnieuw verschillende paalsporen aangetroffen. Het betreft overwegend ronde grijze tot grijsbruine gevlekte sporen (S1, S3, S8, S12, S13, S14, S15, S24, S25 en S26), net als bruingrijze sporen (S19 en S20). Enkel S8 is vierkant. S11 is een grijsbruin gevlekt paalspoor met kern. S16 en S17 zijn homogeen grijs van vulling.

Alle paalsporen in werkput 7 zijn grijs en homogeen tot gevlekt van vulling. In werkput 8 werd een lichtbruin gevlekt paalspoor met onregelmatige vorm aangetroffen (S5). De paalsporen in werkput 9 zijn grijsbruin tot grijs gevlekt van vulling. De paalsporen in werkput 10 zijn overwegend grijs tot grijsbruin gevlekt. Er zijn ook homogene bruine tot bruingrijze sporen (S6, S8, S9, S10, S11 en S15). S39 is eveneens bruingrijs, maar heeft een kern.

Ploegsporen

In werkputten 1, 2 en 4 werden homogene lichtbruine ploegsporen aangetroffen. In werkput 3 werd een ploegspoor aangetroffen met een homogene grijze vulling (S11).

Fig. 34: WP3S11-12

Fig. 33: WP5S11

Verstoringsen

In werkput 5 werd een verstoring met een homogene donkergrijze vulling aangetroffen (S11). Vondsten dateren het spoor in de nieuwste tijd. De verstoring WP6S18 is grijsbruin gevlekt en onregelmatig van vorm.

4.4.1 Structuren

Na onderzoek en interpretatie van de hiervoor besproken sporen, kon vastgesteld worden dat een aantal sporen deel uitmaken van verschillende greppelstructuren en plattegronden.

Greppels

Structuur	Spoornummers	Oriëntatie	Datering
G1	WP1 S10 en WP2 S7	NW-ZO	Romeinse tijd
G2	WP1 S5, WP2 S4, WP2 S5, WP3 S5, WP3 S6, WP4 S16, WP6 S6, WP7 S8 en WP8 S8	NW-ZO	Nieuwste tijd
G3	WP2 S11 en WP3 S13	N-Z	Romeinse tijd

Structuur	Spoornummers	Oriëntatie	Datering
G4	WP2 S1 en WP3 S4	NW-ZO	Metaaltijden
G5	WP3 S17, WP4 S31, WP6 S23 en WP7 S20	NW-ZO	Onbepaald
G6	WP4 S5 en WP4 S46	O-W	Romeinse tijd
G7	WP4 S28, WP6 S22 en WP7 S21	N-Z	Onbepaald
G8	WP6 S5, WP7 S3 en WP8 S4	NW-ZO	Onbepaald
G9	WP6 S10 en WP7 S11	NW-ZO	Onbepaald
G10	WP7 S4 en WP8 S7	N-Z	Onbepaald
G11	WP9 S12 en WP10 S13	NW-ZO	Onbepaald
G12	WP9 S19 en WP10 S32	NW-ZO	Onbepaald
G13	WP5 S2 en WP11 S2	O-W, buigt in het westen af naar Z	Onbepaald

Bij de greppels kan de aanwezigheid van minstens 13 structuren vastgesteld worden. G4, een noordwest-zuidoost georiënteerde greppelstructuur, kan in de metaaltijden gedateerd worden.

Er zijn drie greppelstructuren uit de Romeinse tijd, met name G1, G3 en G6. G1 is noordwest-zuidoost georiënteerd, G3 heeft een noord-zuid oriëntatie en G6 staat hier haaks op, met een oost-west oriëntatie. Net naast G6 bevindt zich het brandrestengraf. Ook G13 heeft een oost-west oriëntatie, waarbij de grachtstructuur in het westen afbuigt naar het zuiden. Vermoedelijk gaat het om een Romeinse greppel.

G2 is noordwest-zuidoost georiënteerd en is te volgen over zeven werkputten en hangt samen met de perceelsgrens die te zien is op de Atlas der Buurtwegen (Fig. 8). Vondsten dateren de greppel in de nieuwste tijd. In WP7S8 en WP8S8 werd bovendien centraal in het spoor een keramische drainagebuis aangetroffen.

G5, G8, G9, G11 en G12 hebben een noordwest-zuidoost oriëntatie. Deze oriëntatie hangt wellicht samen met de oorspronkelijke perceelsgrenzen, zoals aangegeven op de Atlas der Buurtwegen (Fig. 8). Van deze vijf greppelstructuren werd geen vondstmateriaal ingezameld. Op basis van stratigrafische relaties kan vastgesteld worden dat G8 ouder is dan G10. Tenslotte hebben G7 en G10 een parallelle oriëntatie in noord-zuidelijke richting. G7 lijkt in het verlengde te liggen van G3.

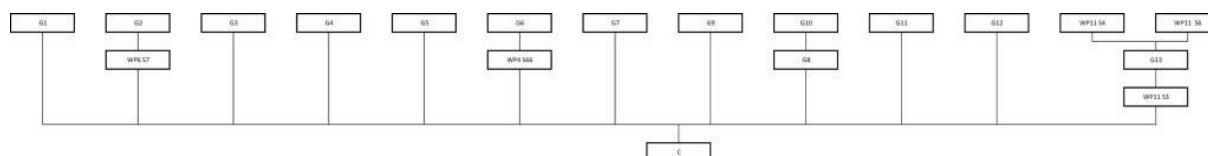

Fig. 35: Harris Matrix greppelstructuren

Enkele greppelstructuren kunnen in een relatieve chronologie gebracht worden (Fig. 35). Zo is G2 jonger dan WP3S7 en G6 is jonger dan WP4S66. G10 blijkt bovendien jonger te zijn dan G8 en G13 is jonger dan WP11S4 en S6, maar jonger dan WP11S3.

Plattegronden

Structuur	Spoornummers	Oriëntatie	Datering
P1	WP4 S51, S53, S54 en S56	O-W	Onbepaald

P2	WP4 S6, S7, S8, S9, S10, S11 (=S84), S48, S49, S50, S57, S58, S59, S60, S67?, S69 en S83	O-W	Metaaltijden
P3	WP4 S42, S43, S44 en S45	NO-ZW	Onbepaald
P4	WP6 S11, S12, S14 en S15	NO-ZW	Onbepaald
P5	WP4 S13, S14, S15, S70, S71 en S72	NO-ZW	Onbepaald
P6	WP4 S73, S74, S75 en S78	NO-ZW	Onbepaald
P7	WP3 S21, S22, S23, S25, S33, S34, S35, S36, S39, S41, S43, S48 en S49	NO-ZW	IJzertijd
P8	WP4 S6, S8, S10, S86, S90, S91	NO-ZW	Metaaltijden

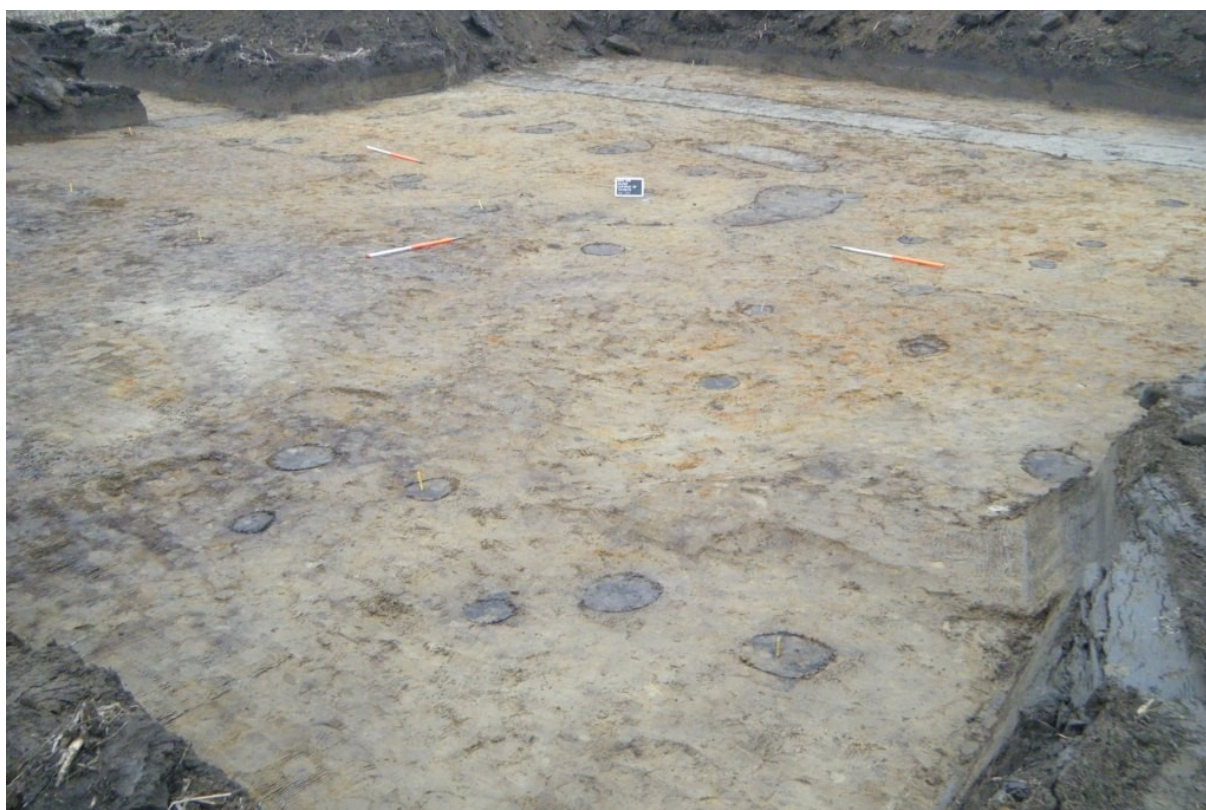

Fig. 36: Structuren P2, P3, P5 en P6 met omliggende sporen (gezien vanuit het noordwesten).

P1 bestaat uit een palenrij met oost-west oriëntatie. P2 is een huisplattegrond van circa 7 m bij 3,4 m met eveneens oost-west oriëntatie. Voorlopig kan een structuur met twee palenrijen worden onderscheiden, waaronder vier grotere paalsporen die mogelijk te beschouwen zijn als nokstaanders. Op basis van één van de paalsporen (S83), kan deze structuur toegeschreven worden aan de metaaltijden. Eventueel staan ook P1, P3, P5 en P6 in verband met P2. P3, P5 en P6 hebben een noordoost-zuidwest oriëntatie. P3 is een vierpostenspijker (2,3 m bij 2 m), net als P6. P5 is een zespostenspijker van 3 m bij 2,8 m. Ook bij P4 werd slechts één palenrij aangetroffen met een noordoost-zuidwestelijke oriëntatie. P8 is een zespostenspijker met eveneens noordoost-zuidwest oriëntatie. De zuidwest hoek van de spijker (S10) overlapt licht met de noordelijke zijde van P2. P8 is de enige spijker die gedateerd kan worden in de metaaltijden.

P7 (Fig. 37) bestaat uit standgreppels en paalsporen met een noordoost-zuidwest oriëntatie. De contouren meten circa 10 m bij 5 m. De plattegrond met standgreppel is typisch voor de ijzertijd. Verschillende sporen die binnen de standgreppels werden teruggevonden staan vermoedelijk in verband met de plattegrond.

Wanneer P7 vergeleken wordt met de plattegrond die door de KLAD werd teruggevonden op de site Aalter - Kerkhof (Fig. 28), zijn er een aantal gelijkenissen. Het gaat met name om de standgreppels en de paalsporen die er binnen liggen. De oriëntatie van de plattegrond Aalter - Kerkhof is noordoost-zuidwest, net zoals bij dit onderzoek het geval is. Indien de afmetingen worden vergeleken, blijkt dat P7 slechts 2 m korter is dan de huisplattegrond van Aalter - Kerkhof (12 m bij 5 m).¹⁶

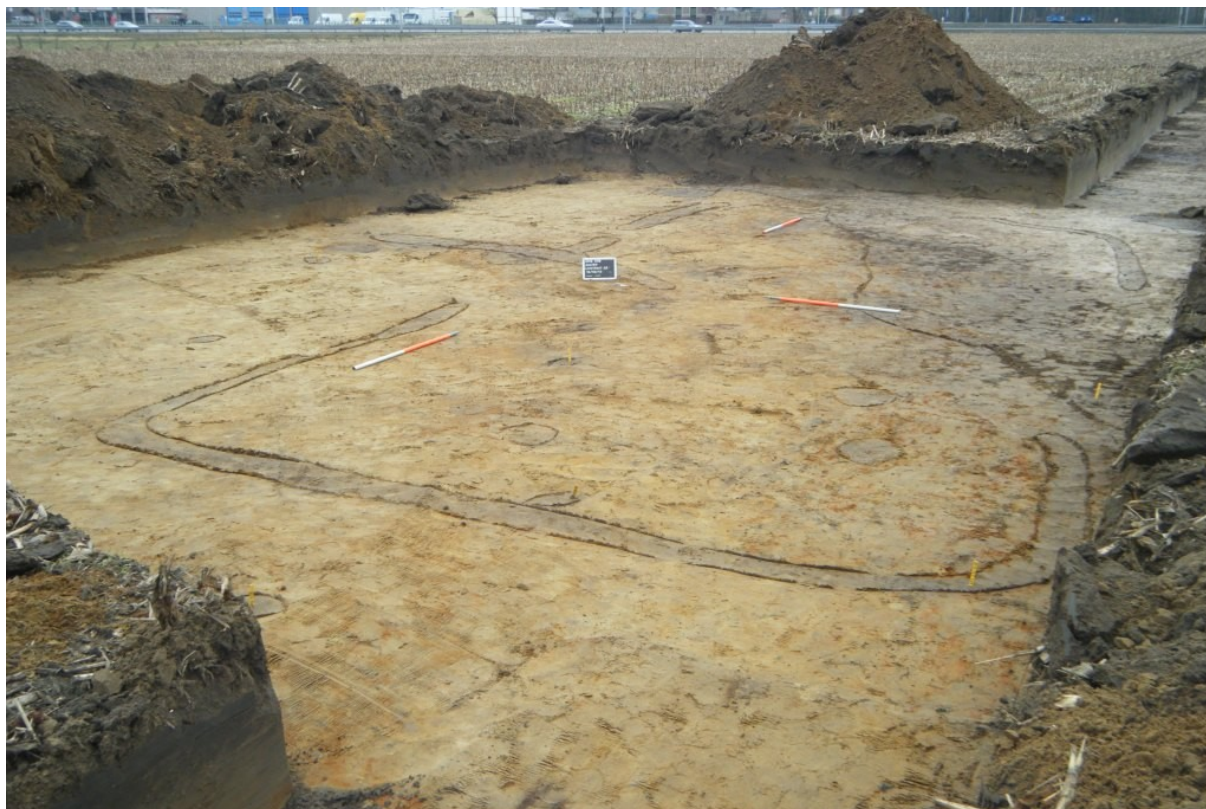

Fig. 37: Structuur P7 met bijbehorende sporen (bezien vanuit het noordoosten).

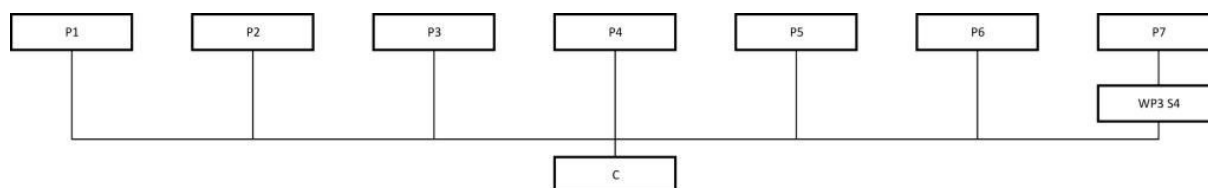

Fig. 38: Harrismatrix plattegrondstructuren

4.5 Afgebakende sites

Uit onderzoek van het aangetroffen vondstmateriaal en de aanwezige sporen en structuren die hieruit reeds afgeleid konden worden, zijn verschillende zones van bewoning af te bakenen, die behoren tot een site die zelfs ruimer is dan het huidige onderzoeksgebied. In het noorden van het terrein is een bewoningszone uit de ijzertijd vastgesteld. Deze zone sluit aan bij het voorgaande onderzoek dat door de KLAD werd uitgevoerd op het aansluitende perceel (zie hoger).

In het oosten van het terrein zijn Romeinse bewonings- en begravingssporen aanwezig. vroegmiddeleeuwse resten lijken zich eerder in het westen en in het zuiden van het terrein te bevinden. Ook deze resten sluiten aan bij het voorgaand onderzoek door de KLAD. Sporen uit de

¹⁶ Hoorne/Vanhee 2006: 12-13.

nieuwe en nieuwste tijd werden voornamelijk centraal en in het zuiden van het terrein aangetroffen.

4.6 Besluit

Het archeologisch vooronderzoek toonde de aanwezigheid van menselijke activiteiten in het verleden aan, zowel van bewoning, als van begraving. De aangetroffen sporen omvatten greppels, kuilen, paalsporen, een brandrestengraf, bandensporen, ploegsporen en verstoringen.

Aan de hand van de evaluatie van de aangetroffen sporen en structuren, die dateren uit de metaaltijden, de Romeinse tijd en de (vroeg) middeleeuwen, werd een site afgebakend. Tijdens dit vooronderzoek werden reeds 13 greppelstructuren en zeven gebouwplattegronden herkend, naast een hoge densiteit aan sporen.

5 Waardering

De aangetroffen sporen omvatten in hoofdzaak greppels, kuilen, paalsporen en een brandrestengraf. Ze dateren grotendeels uit de metaaltijden, de Romeinse tijd en de (vroeg) middeleeuwen. Al deze sporen behoren toe aan een site, die meer dan alleen de huidige onderzoekszone behelst.

Beleving

Belevingswaarde in functie van schoonheid en herinneringswaarde is niet van toepassing.

Fysieke kwaliteit

- Gaafheid
 - De bodem blijkt slechts beperkt verstoord door latere bodemingrepen, en vooral dan in de vorm van een recente greppel centraal op het terrein. Verder is in het uiterste zuidoosten van het terrein een verstoring uit de nieuwste tijd aanwezig.
- Conservering
 - De conservering van vondsten is goed hoewel sommige fragmenten sterk verweerd zijn. De bewaring van niet-verbrande organische resten lijkt weinig waarschijnlijk.

Inhoudelijke kwaliteit

De aangetroffen grachtstructuren zijn van inhoudelijke kwaliteit interessant op archeologisch vlak, vermits het om erfafbakeningen uit de metaaltijden en Romeinse tijd gaat. De plattegronden die werden aangetroffen, wijzen op bewoning gedurende diverse periodes, met name de metaaltijden, de Romeinse tijd en zelfs de vroege middeleeuwen.

De aangetroffen sporen maken deel uit van een grotere site, waarvan reeds een stuk onderzocht werd tijdens het vroegere onderzoek van de KLAD op een aansluitend perceel. Bovendien vertoont huisplattegrond P7 sterke gelijkenissen met de huisplattegrond uit de vroege ijzertijd uit het onderzoek uitgevoerd door de KLAD, op de site Aalter - Kerkhof. Dit type huisplattegrond is nog maar beperkt aangetroffen in Vlaanderen. Een bijkomend archeologisch onderzoek op de huidige site zal bijgevolg meer inzicht verschaffen in de organisatie van de ijzertijdsite.

In het kader van de huidige stand van zaken, is er slechts weinig geweten over ijzertijdnederzettingen in Vlaanderen. Zo kan het onderzoek van het archeologisch erfgoed dat zich op het terrein bevindt meer inzicht verschaffen om hiaten in de kennis op te vullen.¹⁷ Vermits er bovendien een brandrestengraf werd aangetroffen op de site (WP4S65), draagt verder onderzoek ervan bij tot een betere studie van de grafgebruiken.

Opgavingen van vroegmiddeleeuwse nederzettingssites zijn slechts in beperkte mate uitgevoerd in het verleden. In de provincie Antwerpen werden er een drietal vlakdekkend opgegraven (Ekeren - Laar, Hove - Cueteghem en Wijnegem - Steenakker).¹⁸ Vermits er aanwijzingen voor vroegmiddeleeuwse bewoning werden aangetroffen binnen het onderzoeksgebied, kan een vlakdekkende opgraving ook voor deze periode belangrijke bijkomende informatie opleveren.

Voorbeelden uit de regio omvat de sites Nevele - Hoogstraat en Nevele - Merendreedorp. In Nevele - Hoogstraat werden resten aangetroffen uit de 6de tot 8ste eeuw. Het gaat specifiek om bewoningssporen, waaronder vier éénschepige huisplattegronden en een aantal bijgebouwtjes. Daarnaast werden ook waterputten aangetroffen.¹⁹ Ook op de site Nevele - Merendreedorp

¹⁷ http://www.vioe.be/images/uploads/content/downloads/Onderzoeksagenda_Archeologie.pdf

¹⁸ http://www.onderzoeksbalans.be/onderzoeksbalans/archeologie/vroege_en_volle_middeleeuwen/onderzoek/archeoregio

¹⁹ De Logi/Schynkel 2010: 20-26, 45

werden resten aangetroffen van vroegmiddeleeuwse bewoningssporen. Het gaat meer bepaald om twee éénschepige huisplattegronden en opnieuw een aantal bijgebouwtjes en een waterput.²⁰ Beide sites leveren mogelijk interessant vergelijkingsmateriaal voor de vroegmiddeleeuwse resten te Aalter - Lostraat, in geval van een vervolgonderzoek.

²⁰ De Logi/Van Cauwenbergh 2010: 29-39.

6 Analyse van de geplande situatie: effecten

Door middel van een analyse van de geplande situatie wordt onderzocht op welke wijze en in welke mate de effecten, zijnde de geplande ingreep in de bodem, de aanwezige archeologische waarden zal beïnvloeden. Dit maakt mogelijk om voor de verschillende effecten, adviezen op te stellen.

Fysieke aantasting van archeologische waarden

De aanleg van de uitbreiding van het Woon Zorgcentrum noodzaakt een aantal bodemingrepen die tot op zekere diepte het bodemarchief volledig zullen vergraven.

Aantasting ensemblewaarde van archeologische waarden

De ensemblewaarde van de archeologische waarden is vrij goed bewaard. De geplande bodemingreep zal de ensemblewaarde sterk aantasten.

Degradatie van archeologische waarden

De kans op bewaring van organisch materiaal is doorgaans beperkt.

Deformatie van archeologische waarden

Als gevolg van de druk uitgeoefend door de in te planten gebouwen, zal ook een deel van de onderliggende bodem die niet onmiddellijk fysiek aangetast is, gecompacteerd worden. Ook de zware werfmachines zullen de bodem enigszins verstoren in de zones die niet onmiddellijk fysiek worden aangetast.

7 Aanbevelingen

7.1 Adviezen

Op basis van de waardering van de aangetroffen archeologische sporen, structuren en site en een analyse van het geplande grondverzet, worden voor het onderzoeksgebied de volgende opties overwogen:

Uit het uitgevoerde vooronderzoek bleek dat het onderzoeksgebied een lange bewoningsgeschiedenis van meer dan 2000 jaar kent, vanaf de metaaltijden (ijzertijd) en Romeinse tijd tot in de middeleeuwen en nieuwe/nieuwste tijd.

De densiteit aan bewoningssporen is doorgaans zeer groot, waardoor een vlakdekkende opgraving van het volledige terrein aangewezen is (Fig. 39), gezien een bewaring *in situ* geen optie is wanneer de geplande werkzaamheden doorgaan. Enkel door middel van een vlakdekkende opgraving zal het mogelijk zijn om de verschillende sporen met elkaar in verband te brengen. Zo kunnen de activiteitszones uit de verschillende periodes afgelijnd worden en zullen waarschijnlijk meerdere gebouwenplattegronden identificeerbaar zijn. Bovendien is het van belang na te gaan hoe het brandrestengraf zich verhoudt tot de overige sporen en of er nog meerdere graven aanwezig zijn.

Bijgevolg wordt een vlakdekkende opgraving geadviseerd voor een oppervlakte van circa 1,8 ha.

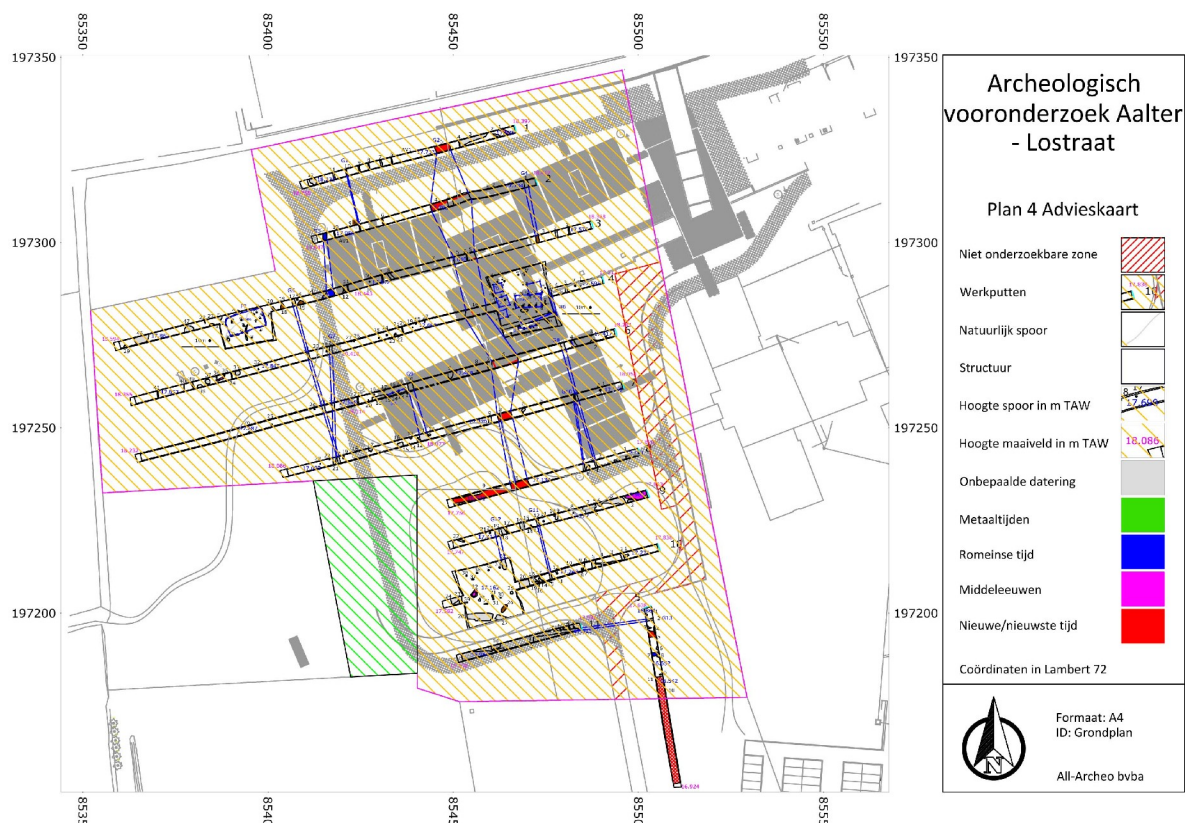

Fig. 39: Geadviseerde zone voor vervolgonderzoek. Oranje: 1,8 ha en eventuele bijkomende zone, groen: 1200 m²

Om de wegenis aan te leggen binnen het kader van de geplande werkzaamheden in deze fase, wordt echter ook een stuk verstoord van een nabijgelegen perceel, dat niet meegenomen is in dit vooronderzoek. Gezien de hoge densiteit aan archeologisch relevante sporen in de onderzochte

zone, wordt geadviseerd om indien mogelijk een deel van dit perceel ook reeds in deze fase mee vlakdekkend te onderzoeken, om verdere vertraging ten gevolge van een bijkomend voorafgaand onderzoek in die zone te vermijden.

Bijgevolg wordt een vlakdekkende opgraving geadviseerd voor een bijkomende oppervlakte van 1200 m². Dit geeft een totale oppervlakte van 1,92 ha.

8 Bibliografie

8.1 Publicaties

Clercq, W. De, 1997a: Onbekend is onbemind. De vroege Middeleeuwen in het westen & noordwesten van Oost-Vlaanderen, gezien vanuit archeologisch perspectief, *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent* 51, 21-36.

Clercq, W. De, 1997: Middeleeuwse vondsten in Aalter-centrum, *VOBOV-info* 46, 29.

De Logi, A./E. Schynkel, 2010: *Archeologisch onderzoek Nevele – Hoogstraat. 18 januari tot 30 april 2010*, s.l. (KLAD-rapport 19).

De Logi, A./S. Van Cauwenbergh, 2010: *Archeologisch onderzoek Nevele – Merendreedorp. 4 mei tot 25 juni 2010*, s.l. (KLAD-rapport 20).

Hoorne, J./D. Vanhee, 2006: *Archeologisch onderzoek Aalter – Kerkhof. 7 tot 27 februari 2006*, s.l. (KLAD-rapport 2).

8.2 Websites

Agentschap voor geografische informatie Vlaanderen (2011)
<http://geo-vlaanderen.agiv.be/>

Centraal Archeologische Inventaris (2011)
<http://cai.erfgoed.net/cai/index.php>

Databank ondergrond Vlaanderen (2011)
<http://dov.vlaanderen.be>

GISOost, Geografisch informatiesysteem – Provincie Oost-Vlaanderen (2011)
<http://www.gisoost.be>

Nationaal geografisch instituut (2011)
<http://www.ngi.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2011)
Vlaams instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE)
<http://www.onderzoeksbalans.be>

9 Bijlagen

9.1 Lijst van afkortingen

CAI	Centrale Archeologische Inventaris
TAW	Tweede Algemene Waterpassing
DHM	Digitaal hoogtemodel

9.2 Glossarium

Ex situ	Tegenovergestelde van in situ.
Hydrografie	Beschrijving van de fysische eigenschappen van waterlichamen en het aangrenzende land.
In situ	Term gebruikt voor de aanduiding van archeologische resten die in dezelfde toestand worden teruggevonden als ze in het verleden door de mens zijn achtergelaten.
Off-site	Sporen die niet onmiddellijk aan een site kunnen toegewezen worden.
Onderzoeksgebied	Deel van het plangebied dat onderworpen is aan een archeologisch (voor)onderzoek.
Plangebied	Het terrein waarop een bodemverstorende activiteit wordt gepland of uitgevoerd.
Spijker	Bijgebouw dat dienst doet als opslagplaats.

9.3 Archeologische periodes

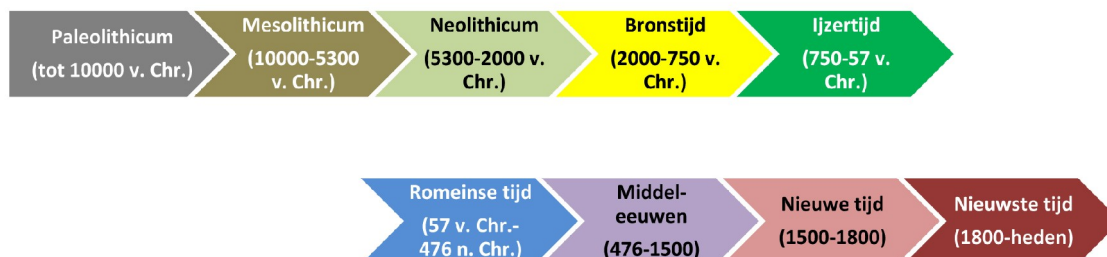

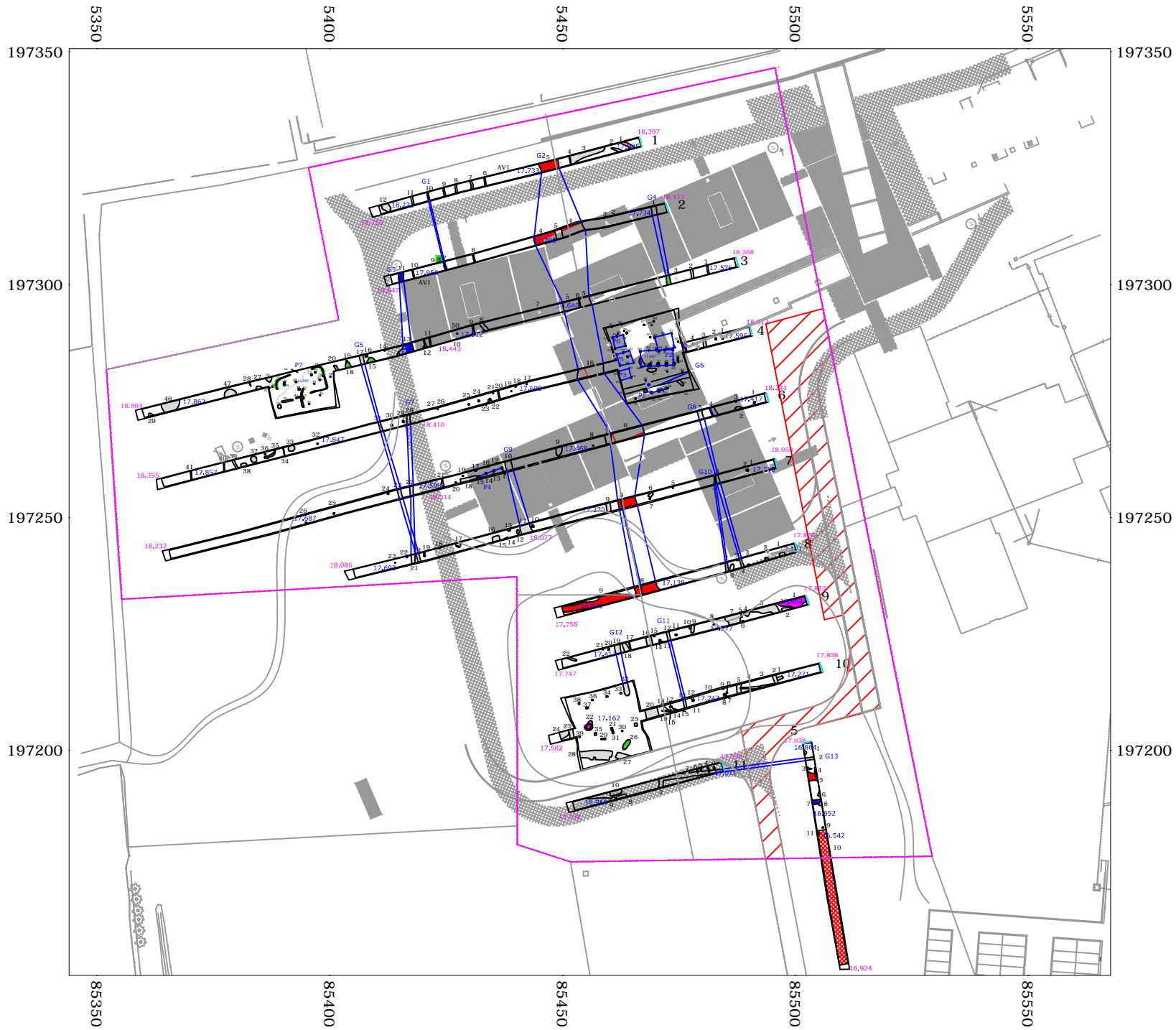
Fig. 40: Archeologische periodes

9.4 Plannen en tekeningen

Plan 1: Situering

9.5 CD-rom

Inventarislijsten van het gerecupereerde vondstenmateriaal, van de sporen met beschrijving, van alle tekeningen en van alle foto's zijn digitaal beschikbaar. Dit is tevens het geval voor het dagboek, de foto's, de plannen en tekeningen.

Archeologisch vooronderzoek Aalter - Lostraat

Plan 1 Situering

- Niet onderzoekbare zone
 - Werkputten
 - Natuurlijk spoor
 - Structuur
 - Hoogte spoor in m TAW
 - Hoogte maaiveld in m TAW
 - Onbepaalde datering
 - Metaaltijden
 - Romeinse tijd
 - Middeleeuwen
 - Nieuwe/nieuwste tijd
- Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4
ID: Grondplan

All-Archeo bvba

Archeologisch vooronderzoek Aalter - Lostraat

Plan 2 Detail

- Niet onderzoekbare zone
- Werkputten
- Natuurlijk spoor
- Structuur
- Hoogte spoor in m TAW
- Hoogte maaiveld in m TAW
- Onbepaalde datering
- Metaaltijden
- Romeinse tijd
- Middeleeuwen
- Nieuwe/nieuwste tijd

Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4
ID: Grondplan

All-Archeo bvba

Archeologisch vooronderzoek Aalter - Lostraat

Plan 4 Advieskaart

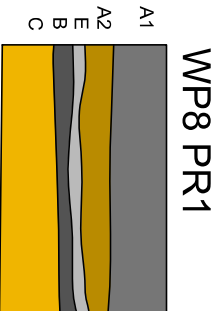
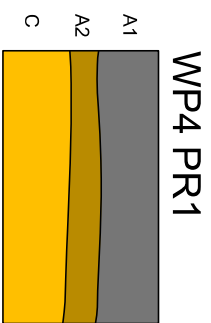
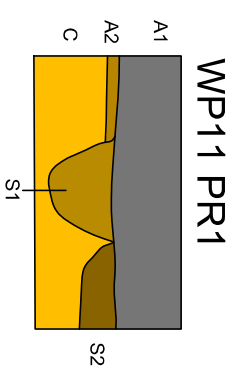
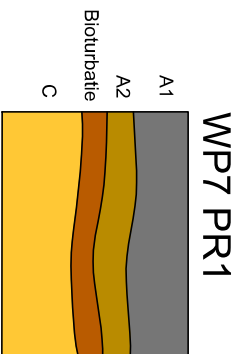
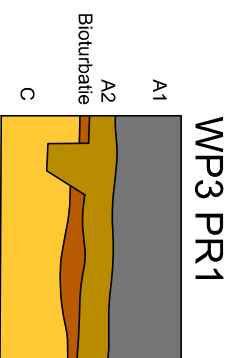
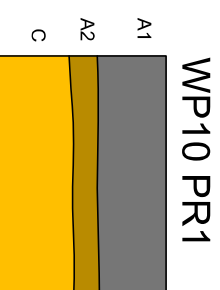
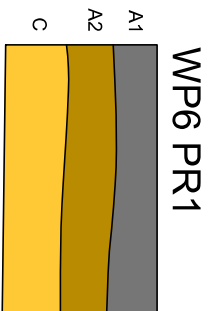
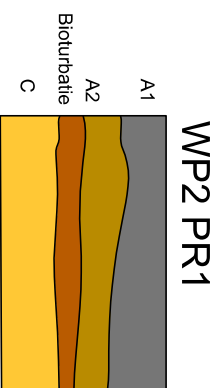
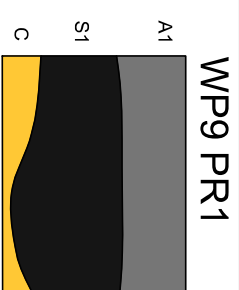
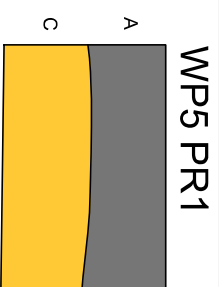
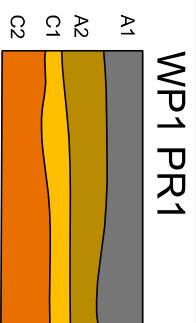
- Niet onderzoekbare zone
- Werkputten
- Natuurlijk spoor
- Structuur
- Hoogte spoor in m TAW
- Hoogte maaiveld in m TAW
- Onbepaalde datering
- Metaaltijden
- Romeinse tijd
- Middeleeuwen
- Nieuwe/nieuwste tijd

Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4
ID: Grondplan

All-Archeo bvba

1m

Archeologisch vooronderzoek

Aalter - Lostraat

Formaat: A4

ID: Profieltekeningen